Pr. Lect. Univ. Dr. Constantin Valer Necula
Ogorul cu îngeri suport pentru ora de religie
Apare cu binecuvântarea I.P.S. Sale.
P. S. Dr. Antonie Plămădeală
Mitropolitul Ardealului
Sibiu, 2005
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
NECULA, CONSTANTIN
Ogorul cu îngeri: suport pentru ora de religie /
Constantin Valer Necula.
— Sibiu: Agnos, 2005
ISBN 973 – 87594 – 0 – 4
821.135.1 – 93 – 97
Editura – Sibiu str. Şoimului, nr. 14, se E, ap. 58 tel. 0745/679038 email: agnosemail.ro

Ca o prefaţă

Nu cred că este cazul să mai scriu o prefaţă la poveştile fără zâne şi zmei pe care le veţi citi. Sunt fapte, mare parte, întâmplate în mod real şi aş fi putut să le numesc „povestiri pe care mi le-a suflat în ureche Dumnezeu… /1 La unele am fost martor şi eu, şi pentru că m-am minunat de purtarea de grijă a Mântuitorului, n-am putut să le tac, adică să nu vi le spun. Mi-e teamă doar că nu-s un povestitor cum se cade. Aş vrea să-mi fi auzit bătaia inimii când le-am scris, emoţionat de ele, sau tremurul glasului când le-am citit prietenilor mei pentru ca, auzindu-le ei, să-mi dau seamănă dacă le veţi înţelege şi dacă, înţelegându-le, le veţi iubi. Vă spun aceasta ca să ştiţi că nu le-am scris doar ca să le citiţi, ci şi ca să vi-i aduc mai aproape pe Dumnezeu şi pe oamenii Săi. Lucru greu, credeţi-mă pe cuvânt!

Nu ştiu la ce vârstă mi-ar fi plăcut să le citesc. Ştiu doar atât, că a trebuit să „cresc mare" ca să le scriu. Alături de celelalte poveşti, pe care le-am cuprins în volumul Căluţul lui Dumnezeu (Ed. Bunavestire, Bacău, 2003, 96 p.), le socotesc „pagini de jurnal cu Dumnezeu" ale unei copilării bucuroase şi pline de întâmplări binecuvântate. Întâmplări care sunt şi ele fără zâne şi zmei, însă cu oameni care m-au

iubit spus şi nespus – mama, tata, sora mea, bunica etc. – în tărâmurile de basm ale Maramureşului şi Olteniei, ale Moldovei sau Banatului… Lor li s-au adăugat povestirile unor prieteni din ţările pe care le-am vizitat mai acum, aproape de zi lele noastre.

Aş vrea să le citiţi când vă este greu. Când vi se pare că totu-i de prisos, ca să vă bucuraţi de cum, când şi pe cine aude, ajută şi creşte Dumnezeu. Sau pur şi simplu să vă uitaţi la desenele pe care un bun prieten de-al meu, Ionuţ Lepădat, le-a făcut cu gândul la voi, prietenii de aceeaşi vârstă şi de acelaşi dor cu el.

La vremea când scriu aceste rânduri, de o săptămână, a trecut la cele veşnice Înalt Prea Sfinţitul Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului. Ca un bunic care se grăbeşte să-şi găsească locul în Ogorul cu îngeri…

Lui, şi celorlalţi bunici ai mei, Constantin, Maria şi Nicolae – primul plecat în prea mare grabă –, toată dragostea cărţii acesteia.

7 septembrie 2005 Pr. Constantin Necula

Maica Liuba

Aşa o ştiau toţi din sat. Tăcută ca un fluture ce roboteşte-n zori să-i crească lumina pe aripi. Mică, adunată-ntre haine de lână neagră, fie iarnă, fie vară, cu ochii de un verde sidefiu, care, spuneau moşii, făcuseră răni în multe suflete până să priceapă că nu-L caută decât pe Hristos. Fusese la mănăstire. Nici n-au ştiut, nici n-aveau să afle, probabil, vreodată, pe unde. Cert e că atunci când comuniştii o scoseseră afară din mănăstire, Maica Liuba – cum o strigau toţi, adăugând la numele-i de fată statura cea nouă, de maică – se întorsese în casa sărăcăcioasă, golită de hoţi după moartea părinţilor ei. Oameni credincioşi, taica Ivan şi mama Marişka – ucraineni din cei ajunşi în Banatul românesc în vitregia istoriei unei ruperi care, destrămate de secole, tot nu voia să moară

— O crescuseră de miculuţă cu drag de Biserică şi de mănăstire. Şi le-a fost orice, numai supărare nu, când Liuba alesese să plece de-acasă la mănăstire. Erau anii grei ai războiului şi, prin ’44, şi mamă-sa, şi tată-său trecură la cele veşnice. Casa lor, ca o ghindă de var, ascunsă sub un nuc uriaş, ca în basmele cu spiriduşi ce le cotrobăiau copiilor somnul, părea că-i capătul dinspre munţi al lumii. Până când, cum am zis deja, trebuise ea să lase cuibul de rugăciune şi să se-ntoarne pe culmea dealului, brăzdată de pământ răsturnat din carul de azuriu aprins al cerului.

Prima iarnă fusese cumplită. Un ger năprasnic bătea cu gheaţa pingelită de focul îngheţului în obloanele trase ale căsuţei de sub nuc, şi nucul ardea de ger ca un râu de crengi ce urcă muntele. Se-alină Liuba cu icoanele ce, oare cum, nu fuseseră furate de hoţi, şi când nu mai avu ulei pentru candele, topi în ibric seu, de-şi făcu lumânări la care-şi citi pravila, căci de rugăciune nu-şi putea rupe sufletul. Şi când veni primăvara, băgară de seamă toţi că Liuba trăieşte. Bucuroşi şi miraţi oarecum. Căci ghemotocul de fată se făcuse parcă mai mic, într-atât că n-o deosebeai de copii. De altfel, cu aceştia stătea cel mai ades. Îi învăţa slova şi să cânte, iar în biserica satului, cea dintâi strălucea vocea Părintelui Vladimir, iar mai apoi a Părintelui Andrei, crescut pentru seminar chiar de Maica Liuba, iar de praznice mari mergea cu ei şi-n Biserica „pe nou", „a românească44, pentru că Părintele Dimi trie, la o vreme la fel de tânăr, iar apoi la fel de bătrân ca ea, predica precum nimeni altul. Şi auzise şi ea destui.

Mă rog… Viaţa Maicii era plină. De urcuşuri şi coborâşuri din cele omeneşti, dar mereu purtată-n braţe de o lumină ce cobora pacea de sus. O să vă întrebaţi de ce vă spun povestea ei sau, mă rog, care e povestea ei. Ei bine, era de-acum bătrânică tare când se aflase că din închisoarea oraşului din apropiere dispăruse un puşcăriaş. Nu unul oarecare, ci unul care ani de zile terorizase cu uciderile lui pe oamenii din satele de primprejur. Prins, fusese judecat şi condamnat la închisoare pe viaţă, dar, fiind nepotul unui procuror cu influenţă mare, scăpase ceva mai jos cu douăzeci de ani de temniţă. Şi iată, prin fugă, scăpase cu totul… Degeaba au căutat pe toată Valea şi degeaba au dat sfoară-n ţară, doar – doar se va prinde criminalul. După vreo două luni, şi autorităţile se înmuiaseră, cu toate că de la Capitală se urla la telefon mereu după prinderea aceluia. Ca un făcut, vară fiind, acela ar fi putut să se-ascundă chiar şi-n pământ…

La vremea în care se trezea pentru miezonoptică – repetiţia pentru înviere, cum spunea maica –, auzi mai întâi

lătratul speriat al câinilor şi simţi că nu-i în regulă ceva. Dar se plecă în genunchi, rugându-se, amintindu-şi cu dor de cuibul de mănăstire în care-şi ostoise, o vreme, dorul de cer. Când trecu la citirea canoanelor către Maica Domnului, uşa zbură parcă din ţâţâni şi-n prag, fioros ca o arătare din altă lume, se arătă evadatul. Maica, mică şi

plăpândă, tresări, gândind că-i venise sfârşitul, dar nădăjduind în ajutorul celei pe care tocmai o blagoslovea în cuvânt şi lacrimă. Când văzu securea din mâna aceluia, se cutremură, gândind că moartea n-are să-i fie uşoară, şi-nchise ochii, murmurând: „Maică a milostivirii, ajută-mă!…" Şi aproape că leşină când vuietul securii se abătu spre ea şi… se înfipse alături, în podeaua abia ţinută de lutul roşu, încropit din malul râpei…

* * *

Ani de zile, mulţi, căci pe viaţă fusese de data aceasta condamnat, evadatul povestea celor care voiau să-l asculte cum, lângă mogâldeaţa aceea, ca un morman de haine de lână neagră, se ivise o lumină şi cum barda sa izbind în femeie se-nfipsese în podea, nu o dată, ci de fiecare dată. Tot el povestea cum, într-un târziu, îngrozit, o zbughise din pragul uşii în grădină şi, când s-o apuce spre sat, oamenii îl prinseseră, hăituindu-l mai întâi cu câinii. El le povestise atunci că s-ar putea ca femeia din casa ca un urcior de azur să fi murit de spaimă.

De unde!… Maica Liuba nici măcar nu le spuse că ar fi trecut pe la ea… Doar din când în când făcea un drum la poştă, unde punea pe adresa evadatului un pachet cu de-ale gurii, mai ales nuci din nucul ce nu-şi izbăvise încă sevele.

Târziu, pe fundul râpii, copiii poate vor afla cândva barda ce-ntâlnise lumina…

Semnat indescifrabil

Fusese clar cel mai bun preot pe care l-au avut. Nu doar vocea sau prezenţa sa, plăcută fără îndoială, făcuseră din el un preot apreciat, ci şi modul în care slujea, şi avântul predicii, şi bucuria în care-şi întâmpina enoriaşii, oameni de oraş, dar cu inimă mare care, uneori, bătea să le spargă coşul pieptului. Ca acum.

Părintele dispăruse de vreo săptămână, şi când preoteasa îi alarmă, s-au temut c-a fost arestat. Parohia lor avea biserica peste drum de sediul temniţei Securităţii şi-şi întinseră toate firele de cunoştinţe ca să afle dacă părintele-şi aflase sfârşitul prin temniţele ca nişte văgăuni ce făcuseră spaima multora dintre ei, ani buni. Băiatul Mariei, îngrijitoarea bisericii, Titi, le dăduse de veste că părintele nu figura pe nicio listă de arestări sau ceva de genul acesta. Atunci parcă-i luă o frică mai mare, mai ales când văzură cum rămân fără păstor. Cel numit – la vreo două luni de la dispariţie – n-avea nimic din părintele

lor. Avea şcoală, slujea corect, vorbea şi se comporta corect – prea corect, zicea ţaţa Maria dar nu le încălzea inimile cu nimic. Lor le era dor de părintele lor.

Ideea de a-l căuta îi venise lui Ticu a lui Ieremia. Pe străzile de sub munte, pe după grădini, în suişul Costişei, nicăieri părintele nu s-a aflat. Căutară mai departe. Pe la Tronul Zânelor, pe creasta spre Fântâniţă sau prin văioagele adânci pe care Spurcata le săpa – unică, rea şi duhnitoare – în coasta de calcar a muntelui. Nu căutau în fiecare zi, dar în fiecare zi îşi plecau genunchii la rugăciune pentru el. Părintele cel nou simţea că-i concurat de o umbră şi, într-un fel aproape iritat, nu mai ştia ce are de făcut. Mai ales că greşise din prima duminică, atunci când o rugase pe preoteasa celuilalt, a dispărutului, să iasă din strană să-i şadă nişte neamuri… Oamenii s-au înfricoşat de bădărănie şi vreo câţiva porniră gata să-l certe. Bine că veni Părintele Ştefan, tânărul prieten al părintelui lor, de mai temperă un pic mânia oamenilor. Şi apoi se puse el însuşi în fruntea căutărilor. Şi, cu toată râvna, n-ar fi aflat nimic dacă n-ar fi fost ca pădurarul, prieten de taină al părintelui, să nu-şi fi pierdut caii de povară pe care avea să-i afle în povârnişul de la Piciorul Boului. Locului îi zicea aşa de la faptul că, în Război, bombele topiseră pietrele de pe munte şi, într-un prag de astfel de pietre, copita unui bou se afundase-n piatră, măgură aprinsă de focul din sus. Tot acolo, pe lângă Masa Generalului, se aflau gropile obuzelor explodate. Nici adânci, nici prea largi, dar suficiente cât să se piardă în ele un copil în picioare. Aci-l afiară pe Părintele lor. Căzut cu faţa în jos, în băltoaca plină cu mătasea broaştei crescută nemernic, umplând aerul de miasma bălţii.

Se-alertase Miliţia şi, oare de ce, Securitatea, şi oamenii urcară-n grabă panta împădurită a muntelui, dar, de la o distanţă, nu li se mai îngăduia accesul. Niciunul, nici măcar pădurarul, nu ştia să-i fi văzut faţa părintelui, dă-i recunoscuseră reverenda şi tălpile albite de umblat ale slujitorului lui Dumnezeu. Reacţia oamenilor nu şi-o mai aduce nimeni aminte. Poate pentru că toţi făceau parte din aceeaşi lume rănită de un astfel de eveniment, totalmente de neaşteptat. Dar reacţia de teamă a celui ce-l înlocuia pe părintele îi duru mai tare. Acesta, bazându-se, zicea el, pe cercetări ale oamenilor legii, susţinea sus şi tare că nu-l îngroapă pe preot, pentru că acesta s-ar fi sinucis. Îngroziţi, oamenii aşteptau un semn. Şi semnul acesta veni, în noaptea dinaintea îngropării, când

Tilică, groparul, pururea aburit de alcool, se lăudă, după miez de noapte, că împreună cu Dănilă, celălalt gropar, săpaseră şi astupaseră mai apoi groapa părintelui în prezenţa unor „organe competente”, după cum rostea peltic de-atâta băutură Tilică, neuitând să trântească o înjurătură mai groaznică decât toate. Şi el îl iubea pe părintele, şi lui îi făcuse bine, şi-l durea graba cu care l-au aruncat în groapă.

În zori, când ceaţa se ridica de pe pietrele rănite de zăpadă şi ploaie ale bătrânului cimitir, preoteasa şi câţiva vecini, mai întâi, apoi tot mai mulţi, se strânseră lângă mormântul reavăn într-o rugăciune mută. La vremea la care ar fi trebuit să fie slujba, numai Părintele Ştefan, albit peste noapte cum eu însumi aveam să-l cunosc, alesese cu bine să-şi îmbrace odăjdiile albe ca de Paşti şi să-i facă părintelui său slujba de pomenire… Rotindu-şi ochii, înţelese de unde graba oficialilor. Din teama de mulţimea de oameni care, lăsându-şi lucrul, fugind peste gardurile ce le-nconjurau uzinele, care cu soţiile şi copiii, care singuri, alergaseră la înmormântarea părintelui. Pe cel nou nu-l găsi decât într-un târziu, îngenuncheat şi rupt de plânset în altar, departe de ochii scăpărători de ciudă şi lehamite ai oamenilor.

Nu-mi aduc aminte să fi văzut în cimitir un mormânt mai înflorit şi mai căutat de oameni. În tăcere. Cu ochii scăpărând de un nu ştiu ce…

* * *

Toate acestea Alexandru le ştia de mic. Crescuse cu povestea aceasta, şi-n visele sale, care aduceau teribil a realitate, voia să facă dreptate Părintelui. Student şi mai apoi diacon, slujind la catedrala din ruptura aceea de munte ce-i hrănise copilăria cu toată lumina din lume şi de deasupra lumii, nu fu mai emoţionat decât atunci când preoteasa celui aflat mort în poiana cu răni de obuze aproape că leşină când constată că, în ţinută, glas şi gesturi, aducea teribil cu părintele… Lucru pe care şi bătrânul Ştefan, părintele inimii lui, ar fi fost bucuros să-l constate.

Aşa a rânduit Dumnezeu ca, într-o vreme, prietenul său din copilărie – o copilărie ca a oricărui copil de român într-un cartier muncitoresc, brăzdat de evlavia la tradiţie a alor săi – s-ajungă, în timp, istoric, şi să-i scrie într-o după-amiază, cerându-i să vină să-i arate grabnic ceva. Ajuns sub creasta înflorită a castanilor din centrul

oraşului, aflară o hârtie păstrată la secret, prin care o sursă anunţa oficial pe comandantul Securităţii că misiunea privind anihilarea fizică a preotului X fusese realizată în maximă siguranţă, la locul numit Piciorul Boului, la data… Ce mai contau aceste amănunte câtă vreme Părintele se vădise până la capăt ceea ce el îşi dorea să fi fost: un bun ostaş al lui Hristos! După ce-a făcut rost de copia documentului, a obţinut şi aprobarea ca Biserica unde-şi împlinise rânduiala să-i îndeplinească toate ale slujirii… Cât s-ar fi bucurat şi preoteasa Avvei, sau poate că, cine ştie, de dincolo de împărăţia răutăţii, înălţată deasupra, cum trăiseră, ochii lor priveau pe copiii de altă dată, albiţi şi demni, cântându-şi încă durerea după părintele ce le luminase inima?!…

Te poţi întreba, nu-i aşa, cine-i de vină de toate acestea? Singur Dumnezeu ştie, chiar dacă, eludând judecata Istoriei, nu şi pe cea finală, autorii anihilării semnaseră SS indesci-frabil.

Inimi de piatră

Şi-aducea aminte cum, la vremea de foamete de după Război, auzise nişte copii cerând ceva de mâncare, fie şi o ceapă, cât să nu moară până în zori. Dar aproape nimeni nu avea ceapa pe care, în disperare, micuţii o credeau salvatoare, şi nici de-ar fi avut-o, n-ar fi dat-o, fiindcă războiul acela pustiitor împietrise inimile oamenilor. Simţise atunci cu disperare cum îi urcă o dogoare de plâns în ochii care văzuseră destule. Ca tânăr student în teologie, şi mai apoi preot, toată viermuiala războiului şi rănile lui i se păruseră a fi cel mai groaznic tablou care l-ar putea vedea în viaţă.

Şi-acum, după zece ani în parohia pe care atât o iubise, din toată inima sa, şi pe care şi-o zidise cum putuse el mai bine, aceeaşi coclează de plâns îi spărgea ochii, alungându-i somnul… Era ultima noapte pe care o mai petrecea în casa parohială. Înaltă şi rece, semăna în aroganţă cu oamenii pentru care fusese trup şi suflet zece ani, cei mai frumoşi ani ai săi, anii în care şi preoteasa, şi copiii, doi, nepereche, umpluseră şi dorul de părinţi, şi arsura de dor de împărăţia lui Dumnezeu pe care, Liturghie de Liturghie, şi-o brăzda în inima sa cu fierul înroşit de nesomn şi priveghere al rugăciunii şi dragostei de Dumnezeu. Acum ştia unde greşise. îi socotise pe oameni dornici de Dumnezeu, însetaţi de cer, cum erau şi el, şi ai lui… Ce-i drept, aflase câţiva, cei care în seara aceasta-i aduseseră puţinii bani care completau, într-un fel material, tot ceea ce-i mai rămăsese din

secerişul de suflete ce-l făcuse printre ei… De dragul acestora răbdase şi jignirile oamenilor, şi îngâmfarea primarului, şi maşinaţiunile unuia dintre colegi, ce voia să-şi tragă mai aproape o rudă ca să împartă parohia pe care, mai mereu, o trata ca pe o cooperativă bună de sporit fondurile casei.

El şi aici „greşise". Lăsase oamenii să-i dea cât pot ei, ba unora, din puţinul lui, le-a dat el. Căutase pe bolnavi şi pe bătrâni, ba chiar pe câte unul care înfruntase şi înfundase temniţă grea pentru că-l mărturisise pe Hristos. Nu se gândise niciodată că are să ajungă aici. Dacă preoteasa n-ar fi plecat deja la celălalt capăt al ţării, la noua parohie – în fond, poiană de lumină cu vreo zece case şi cincizeci de suflete calde şi uimite că li s-a dat preot – i-ar fi spus, nici nu mai ştia dacă în ton de reproş sau simplă constatare, i-ar fi spus doar că l-a atenţionat de mult. Oamenii spuneau că face slujbele prea lungi, predică prea mult, prea e atent la spovedit, prea cântă, prea-i caută pe cutare şi cutare – erau cei doi foşti „duşmani ai poporului44 –, că şi-a permis la moartea acelora să plângă ca un copil şi, mai ales, să predice despre preţul libertăţii. Nu îndemna oamenii să iasă la câmp, ba, uneori, duminica mai ales, când îi ştia că-s chemaţi la C.A.P., începea Liturghia mai de dimineaţă. Şi umbla după ei pe câmp… „E nebun, tovar şu' prim! 44 îl pârâse Gică al lui Trifu, primarul orăşelului, analfabetului căruia el îi scria dările de seamă. Cot la cot şi gând în gând cu el, alţi câţiva neînfricaţi tovarăşi – şi de pahar, şi de partid comunist – îi purtau de grijă, umilindu-l în fel şi chip. Cel mai tare îl durea însă reacţia celorlalţi. Tăcuţi ca o turmă căreia-i intrase-n oase o ploaie morocănoasă, rece. El ştia că-i frică aceea, mamă a tăcerii nemernice… Uneori o simţise şi el – mai cu seamă în nopţile în care GAZ-ul Securităţii umbla prin sat, rupând încă o familie, furând încă o libertate, înlănţuind încă un vis… Dar tot el era cel care ceruse de la Dumnezeu – şi Acela îngăduise – ca să rupă în mii de bucăţi frica ceea… Neînfricat, a plecat mai departe în a-şi împlini misiunea…

Trădarea îi venise tot de la oamenii lui. Aceştia scriseseră negru pe alb, văzuse la Mitropolie, că s-au săturat de el, că-i leneş, că nu-şi lucrează grădina parohială pentru că face slujbe, în timp ce celălalt are porci contractaţi la Stat, dă producţie bună de porumb, de lapte de la vacile ce-i umpleau bătătura de-i şi picase… şi-acum toată lumea îi zicea „popa Văcaru". Îi reproşau că-i exploatase când i-a rugat să spargă lemnele de foc pentru încălzirea bisericii… Cum să le spună

oamenilor că atunci fusese bolnav şi că, cu toate că febra-i măcina trupul, şi aşa măcinat, stătuse lângă ei, ba chiar îi plătise cu mai mult decât făcea… E drept că la un moment din zi plecase de lângă ei. Dar ştiau toţi, mai ales Simeon, că plecase să ducă Sfintele la o femeie aflată pe moarte…

Dintre toţi, numai Mitropolitul îl consultase cu răbdare. Pe faţa Vlădicului, rănită de boală, se prelinsese o lacrimă de durere pentru omul acesta pe care-l vedea răstignit. Însă boala, nenorocita de boală, îl făcea incapabil să reacţioneze la matrapazlâcul la care se făcuseră părtaşi oamenii. Dar luase telefonul şi, sunându-l pe Vlădicul celălalt, îl recomandă călduros pe preot pentru parohie. Acela, în grabă, îi dădu colţul acela de rai aflat nu departe de locul de naştere al preotesei. Aceasta părea singura bucuroasă… Copiii plângeau după micuţii de care se legaseră prin mii de jocuri şi rugăciuni, pentru că ei, cei mici, erau cel mai de preţ ajutor al pământului… Şi lui, lui îi sângera inima de durerea despărţirii de ei.

* * *

Când se trezi în zori – dacă dormise, nu mai ştia îşi luă rămas bun de la Altar. Atâta miez de cer îi fusese. Sărută epitrahilul pe crucea aurie de la gât, frângându-l peste Evanghelie. Aprinsese – a câta oară? – ultima oară candela, şi bobul de lumină, cât un picur de mac, jucă în mii de stropi de lumină, răsfrânt în pereţii de apă ai lacrimii. Trase uşa, pe care n-o încuia niciodată. Şi-abia atunci îi văzu pe oameni. Tăcuţi. Înmărmuriţi. Fiecare-i sărută mâna, luând binecuvântare. Şi aşa, ca un şir de întuneric, îl duseră până la gară. Aşteptară, tot tăcuţi, trenul, şi când îl văzură dincolo de geamul murdar al compartimentului, se umplură deja de dor… Degetele împlinite în binecuvântare ale părintelui luminară plânsul lor…

Dimineaţa toţi au fost convocaţi la primărie, unde şeful de post şi primarul îi tocară mărunt, lăudând însă fapta plină de zel a lui Simeon, cel care-l dăduse pe popă pe mâna autorităţilor. Şi-l lăudară de li se luase a greaţă, ba tanti Zoia, femeie de toată lauda, chiar le spusese s-o lase, că varsă de-atâta nenorocită linguşeală. I-ar fi ars una cu plăcere „dom plutoner”, care se făcuse „tov plutoner”, de nu i-ar fi fost mâna îngheţată de privirea câtorva dintre oameni. Ba, parte din ura ce-o purtau neterminaţii aceştia părintelui trecu uşor către oamenii aceştia. Reproşurile făcute părintelui le erau cumva aduse lor: prea se roagă, îşi fac cruce, citesc cărţi antirevoluţionare… Câte şi mai

câte.

Ce-i durea pe oameni era că alţii din sat se făcuseră una cu „partidu”: leneşii cei mai leneşi şi beţivii cei mai beţivi loveau cu vorba şi, uneori, cu fapta – ba le tăiau din realizări, ba nu le puneau laptele sau făina… – pe oamenii părintelui. Cel mai atacat era Ion Olaru. Acesta ţinea într-un şopron, în spatele casei, puţină mobilă a Părintelui, s-o ia când va fi având bani pentru transport. Şi tot Simeon, care mâncase pâine albă la masa Părintelui, hulea ăl mai tare.

Până-ntr-o zi, când tăcură toţi. Începuseră câşlegile, când dau cireşele de veste că s-a aprins rodul. Simeon căzu la pat. Tânăr, aprins de furii uneori, şedea acum ca o legumă. Fugiră cu el în oraşul cel mai apropiat, apoi la Bucureşti, ba chiar primarul fusese să-l ducă la Iaşi, unde auzise el că-s doctorii mai buni. Toţi ridicară din umeri a neputinţă. Nu mai era nimic de tăcut. Boala-i pătrunsese, cine ştie cum, în trup cum intră cariul în lemn, încet, dar de neîndepărtat. Tot în aceeaşi vreme aflaseră că părintele, de durere şi oboseală, se prăpădise. Aflaseră după chipul împietrit de durere al „oamenilor popii”. Şi chiar jubilaseră unii de moartea aceluia, îngheţându-şi zâmbetul când văzură că Simeon se-apropie de moarte.

Când îl văzură pe fiul părintelui, pe Gavriil, coborând din tren, îl urmară tăcuţi, ca atunci când urcaseră în gară cu tată-său. Înalt şi plin de lumină pe chip, Gavriil îi îmbrăţişă mulţumind că i-au scris, i-au trimis ajutor, i-au dovedit că nu-i singur… Şi le povesti, în puţine cuvinte, cum se mutase părintele la cele veşnice. Tăcut. Trist, dar bucuros deodată că aflase alinare în dragostea familiei şi a lui Dumnezeu.

Toţi se aşteptară să urce spre casa lui Ion Olaru, dar acesta din urmă, tăcut, urmă pe fiul părintelui la casa lui Simeon. Păreau că vorbiseră de mult de drumul acesta. Părinţii lui Simeon înţepeniră de uimire. La oricine s-ar fi aşteptat să le deschidă poarta, dar nu la fiul Părintelui… Acesta-i salută şi, pătrunzând pe sub bolta de trandafir din curte, intră în camera lui Simeon. Mirosul de boală făcea deja loc mirosului de moarte. Simeon agoniza, scrâşnind de durere. „Ai venit să mă judeci, domnişorule!…” părea că-i spun ochii. Gavriil desfăcu de la gât o cruce din lemn de păr, pe care o văzuse Simeon la tatăl acestuia, la părintele. „Tata mi-a zis să v-o dau, semn că v-a iertat…” Şi Simeon simţi o arsură peste toată nebunia lui.

Ceva în gestul lui Gavriil era dintr-ale părintelui: când îl chema

la masă, când frângea Pâinea făcută Trup, când mângâia pe cap copiii, când ţinea cădelniţa sau când mângâia câte un bolnav… Erau gesturile care îl făcuseră om. Şi pe care el le uitase şi le trădase. Toată haznaua de minciuni se răsturnă din mintea lui şi văzu cum minţise. Iudă nouă. Şi-l luă un plâns zdrobitor…

Seara, la vremea vecerniei, când Gavriil era deja departe, Simeon simţi că-i vine iar putere să meargă. Se săltă în capul oaselor şi, punându-şi tălpile pe pământ, plecă, după mai bine de un an, spre uşă fără ajutor. Când văzură „mortul" sub bolta de trandafiri, purtând la gât cruciuliţa părintelui, oamenii înţeleseră. Şi piatra din inima lor se sfărâmă, umplându-se ochiul lor cu raza de candelă a lacrimii.

Iertat de-acum, împlinit în părere de rău, Simeon înţelese că-i alt om. Şi că trebuie să înceapă o nouă viaţă. Cu Hristos, a cărui Cruce îl scăpase din nenorocire.

Ogorul cu îngeri

Se frământase toată noaptea aceea de furtună. Parcă se rupsese praporul cerului şi-o puzderie de apă cuprinsese, într-o cădere grozavă, pământul, încât grădina părea o oglindă tuciurie, arcuită spre cer. Când fulgerele brăzdau norii, luminând pentru o clipă icoana de iad de afară – în care nu focul, ci apa spăimânta –, femeia-şi ţinea pruncii pe lângă sine, cum cloşca-şi apără puii, acoperindu-i cu toată dragostea ei, căci putere nu mai avea. Cel mai mic dintre prunci, încă nebotezat, căuta în somn izbăvirea şi părea că toţi îngerii din cer îl păzeau, ca de altfel şi pe ceilalţi copii din casă, cinci şi buni. Aşteptase toată noaptea cu lampa aprinsă, şi-aşa o află şi în zori, după ce, o clipă, o oră, un an, dormise adânc ca-n moarte. Aşteptase pe bărbatul său, care ar fi trebuit de cu seară să ajungă de la drum. Cărăuş destoinic, cunoscut în toată zona de sub Munte, Ion al ei nu mai avea să apară. Sau nu viu, cum îl aştepta ea. Că rase pentru Mănăstirea din Fereastra Muntelui, cu hramul Sf. Arsenie, ajutor de hrană, căci lucrau destoinic maicile, şi, la întoarcere, între trosnetele codrului şi ale cerului, nu auzise cum puhoiul rupsese podul peste apa Duminicii, cum spuneau ei pârâului, umflat acum.

Pruncii orfani şi ea văduvă! Cum să treacă peste durere? Alergă, ca de obicei, la Maica Domnului. Icoana din colţul camerei, umbrită luminos de busuioc, o întărea mai mult ca orice. Cu Maica şi cu Psaltirea – pe care i-o adusese Ion de la Mănăstire – se mângâia mereu. Şi la îngropare, chipul luminos al lui Ion al ei o mângâiase, dar asta era

deja departe. Trecuse ancheta Procuraturii, în care Istrate, tovarăşul procuror, o îndemnase făţiş să dea în judecată Mănăstirea şi să scoată „bani buni", cum zicea el. Dar pe Maria n-o interesa aceasta. „Cum aş lua eu din banii Bisericii, Domnule Procuror?" „Ai să mori de foame, şi tu, şi copiii!" mai ameninţase el, înainte de a o da afară din biroul său de procuror, supărat nevoie mare că femeia refuzase să pună accidentul soţului ei pe seama mănăstirii. Lucru total absurd, dar care ar fi fost un motiv suficient pentru ca lacătul ateu să înlănţuie aşezământul monahal. La îngroparea lui Ion, Părintele Serafim şi maicile care-i erau ucenice s-au arătat aceiaşi oameni de omenie. Nu cheltuiala cu înmormântarea, ci nădejdea ce i-au dat-o era cea mai de preţ. Că de bănuţi mai faci rost, dar de bucurie la deznădejde, mai greu.

Sătenii, parte, fraţi parcă procurorului, o priveau cu o aroganţă ce n-o mai văzuse până atunci la ei. Ba câte unul mai obraznic, scuipând seminţe peste ulucii gradului, o urmărise cu privire nu tocmai potrivită pentru mamă a cinci copii, aruncându-i fel de fel de cuvinte. Batjocura crescu, mai mare şi mai mult, când, apropiindu-se vara, ogorul care părea că nu are cum să-şi mai ducă roada la hambar era locul vădanei celei tinere. Grâu bun, nimic de zis, roşu, parcă stropit cu agheasma jarului din august, cu spic greu ca o mierlă de aur, da' atât! Nicio posibilitate de-al strânge. Boii mari, greu de urmat. Banii puţini, din ce în ce mai puţini. Atât de puţini, încât de pe la Consiliu veniseră vreo doi să vadă dacă-şi mai poate ţine pruncii. Şi o ameninţaseră că-i vor lua. Doar crescuse şi ea la orfelinat. Îndată după Războiul cel Mare, când părinţii au trimis-o cu ceilalţi patru fraţi acolo, în miezul de foame al lumii. Numai ea supravieţuise. Cea mai mică şi mai săracă de trup. Şi-acum, să-i ia copiii ei? Doamne!

Fugea la Mănăstire iar. Părintele Serafim şi maicile îi dădeau toată dragostea lor. Ba Maica Teofila, o dată la săptămână, îi aducea lapte la prunci. Maica şi femeia lu' Andrei mai ţineau cont de ea. Şi Măicuţa Domnului, cea din icoana umbrită de busuioc.

* * *

Când se hotărâseră să-i fure Mariei grâul, bărbaţii aceia zâmbiseră drăceşte. În fond, ce le putea face? Proasta de muiere, care nu dăduse în judecată Mănăstirea – de unde putea scoate parale bune n-are cum să le facă rău lor, care erau, vorba ceea, „tovarăşii cei mai de nădejde ai satului". Lică Pândaru, acuma preşedinte C.A.P., se gândea că n-are cum să iasă prost. Cel mult o să le spună celor de la Partid că

femeia n-a dat cotele – şi aşa era, chiar dacă ştia bine că Părintele din sat, şi celălalt, Moşu' de la Mănăstire, plătiseră pe ascuns datoriile –, motiv suficient ca s-o pedepsească pe vădană. Lui îi trecuse întâi prin cap să fure grâul acela frumos cum nu mai văzuse. Se-adună cu Dumitru a lui Săracu' („că n-aveau nimic ai mei, totul era la chiaburi", zicea el, uitând să spună că tot neamul lui bea mai multă răchie decât curgea apă pe pârâul Duminicii) şi cu Doru Surdu (om aspru şi înjurător de soi), astăzi oameni de vază-n casele săseşti, pe care le confiscase „puterea popolară" cu cinci ani în urmă.

Când s-a ivit luna pe cer, ieşiră şi ei, cu carele „încălţate" în câlţi. N-aveau teamă de nimic, dar era mai bine să nu scoale satul când mergeau la hoţit. Pregătiseră sacii, mulţi, după cum bătea roada, şi băuseră o litră de răchie, s-aibă spor în lucru. Şi, hotărâţi, plecară la jecmănit ogorul văduvei lui Ioan.

A doua zi de dimineaţă, Duminică fiind, carul celor trei şedea, greu de grâu, în curtea Mariei. Iar ei, înţepeniţi de

limbă şi trup, cu ochii bulbucaţi cât două luni de pe cer, îngăimau arătând către cer şi către crucea de la Biserică. Veni Părintele Horaţiu de le citi o dezlegare, două, trei… Satul se strânse tot, mirându-se de arătarea aceea. Printre scândurile negeluite ale carului picurau bobii de aur ai grâului în tinda văduvei celei batjocorite. Iar cântecul lor îngăima curgerea cuvintelor Părintelui, prin care cerea iertare pentru cei trei. Înţepeniţi la limbă şi trup…

După Dumnezeiască Liturghie sosiră din Munte şi Moşu' Serafim şi maicile, de făcură Maslu. Şi-abia către apusul soarelui se descleştară aceia din moarte, mărturisind cu sufletul recăpătat la gură (recăpătată şi ea) cum, ajungând în ogor, îngeri din cer tăiau grâul, legându-l snopi. Sf. Arsenie însuşi, bătrân şi fără anteriul din icoanele de la Mănăstire, de unde-l ştiau, tăia în rând cu îngerii grâul, legându-l snop… Şi era şi Ion acolo, treierând, la o margine, pe-o arie de loc, luminoasă, grâul acela ca aurul de curat, care le furase lor sufletul, ducându-i în ispită…

Ce va fi fost nu ştiau. Doar că minunea se produsese. Şi ei, oameni de nădejde ai regimului popular, mărturiseau că aceasta se întâmplase. Nici şeful de post, nici procurorul din oraş şi nici tovarăşul de la Partid nu-i făcură să-şi schimbe zisa, chiar dacă pierdură pentru aceasta tot ce câştigaseră cu atâta linguşeală şi hoţie.

Din anul acela, vădana nu mai avu nevoie de ajutor. Tot satul nu-şi dădea rândul s-ajute la ogorul îngerilor…

Doar Părintele Serafim zâmbea subţire, obosit, ca după o noapte de seceră, transparent ca o batistă de in acelaşi zâmbet ca al Sf. Arsenie şi al Maicii Domnului din icoana umbrită luminos de busuioc.

Icoana unchiului

Acum sta întins, cu păru-i alb frumos pieptănat. Mereu îl văzuse aşa. Nu-şi aducea aminte să-l fi văzut altfel – o boală lungă ţintuindu-l la pat –, vremea aceea nefiindu-i însă clară în minte. Ceea ce reţinea mereu era o icoană pe care, atunci când vorbea de Războiul cel Mare, la care unchiul luase parte, o atingea mai întâi cu vârful degetelor şi, când încerca să-şi scrie compunerea pentru şcoală, nu mai avea rost teancul de amănunte pe care le strivise pe colţul ca de birou al memoriei. Dintre toate, icoana – mică, plăpândă şi înnegrită parcă de ploile unor sărutări de îngeri –, rămase ca developată pe retina gândului.

I-o dăduse mama sa. Atunci când, tuns răcăneşte – adică scurt şi pătrat –, veni acasă la ai lui, într-o scurtă permisie, înainte de a apuca, asemeni celorlalţi tineri încorporaţi, drumul Rusiei. I-o întinsese peste albiturile pe care, grijulie, i le aşezase în lada de campanie, mai încăpătoare decât un rucsac. Dar mai grea, pentru că el, telegrafist fiind, putea s-o ducă. Altfel i-ar fi fost imposibil, cum avea să-i şi devină dincolo de pustiile nesfârşite care le-ntâlnise trecând Nistrul. Nu-i spusese nimic, dar ce ştia sigur era că aceeaşi icoană-l păzise pe bunicu-său la vremea cătăniei, în Imperiul austro-ungar, şi mai apoi pe tată-său, tânără cătană în Primul Război Mondial, acela de făcuse România Mare. Niciunul dintre colegii lui de şcoală, deveniţi camarazi de război, nu se îndoiau că icoana aceea reprezenta cel mai bine darurile pe care maică-sa le făcuse fiului său. Ea, care pusese pentru fiecare câte ceva: lui fon, mâncău mare, o tablă de slănină din cea bună; lui Gheorghe, de unde ştia ea, nişte dulceaţă din cea aleasă; iar lui Vasile, „prietenul cel mai de treabă” – cum zicea mamă-sa – îi dădu ceasul vechi al lui taică-său, cel care, în primăvară, părăsise lumea aceasta, un soi de fugă sufletească dinaintea prăpădului care avea să se ivească. Iar lui îi dăduse icoana cu un firesc peste poate, acelaşi pe care-l manifesta când, cu grijă, îi învăţa pe copii scrisul sau soco-titul, istoria sau geografia… Şi dacă mai adăugai privirea ei temătoare şi totuşi plină de încurajare, şi tâmpla ei argintată de griji înainte de

vreme, aproape credeai că în icoană nu-i numai Maica Domnului cu Pruncul, ci şi maică-sa, care mergea să facă Războiul cu el, fiul ei unic, cum ades sublinia.

Şi, Doamne, câte avea de tras!… Nu-şi mai amintea tot, dar secvenţele pe care le povestea îi păreau lui, copil, şi mai apoi adolescent, desprinse din icoanele de groază ale unui film cutremurător. Erau în amintirile lui şi morţii de la trecerea Nistrului, şi arşii de la Tighina, şi urmărirea nenorocită pe care ruşii o făcuseră unora dintre camarazii săi. Erau tranşee pline de un noroi cleios – de parcă dădeau mâna cu morţii –, urât mirositoare de miasma unor ploi interminabile. Era ploaia de gloanţe care-l ucisese pe Ion, lăsându-l pe bunul prieten, Vasile, numai cu o mână, cealaltă, pe care-şi pusese ceasul, zburându-i-o suflul unei explozii cumplite. Ai fi crezut că lui i-a fost mai bine, dacă nea Vasile şi celălalt – de-i ziceau babu Gheorghe – nu le-ar fi povestit despre sutele, miile de ore în care unchiul, cu căştile îngheţate pe urechi, striga, până-şi pierdea glasul, către poziţiile ale căror tunuri trebuia să-şi scuipe moartea peste ceilalţi. Niciodată nu le spuneau duşmani – „mamă, duşman este numai diavolul", îi spusese maică-sa –, ci „ceilalţi" sau, simplu, „ruşii", cu toate că, de la o vreme, numai ruşi nu erau cei de dinaintea lor, ci tot felul de chipuri, care mai de care mai fioroase, mai flămânde să ucidă… Atunci au înţeles ei că în faţă le era moartea…

Ajunsese renumit în companie cu icoana lui. Şi-o agăţa dinainte pe vreun stâlp, cum făcuse atunci când, căzând bomba peste adăpostul unde era, numai stâlpul cu icoana rămăsese în picioare, protejându-l, în vreme ce ceilalţi doi, doi nemţi, buni prieteni, rămăseseră pe vecie îngropaţi sub malul de tină vâscoasă, ca Nistrul la vreme de ploaie. În fracţiuni de secundă se salvase dintre nisipurile mişcătoare ale morţii, singurul lucru scăpat odată cu el fiind icoana… Nu-l crezusem prima oară când îmi povestise. Dar într-o vară, mergând la o mănăstire, undeva în sud, pe malul Jiului, văzui în curtea acesteia o icoană a Maicii Domnului. Aceasta, după ce străjuise faţada unei vechi clopotniţe, fusese prinsă de un copac. La o ploaie mare, copacul fusese mai mult decât trăsnit… Doar atât că firul arcului de foc ce se pornise din înălţimi se oprise în catul de sus al icoanei, ca într-un baraj de gheaţă, precum altă dată – mi-a zis el – focul bombei în icoana Maicii ce-l străjuia pe unchiul.

Şi părea că protecţia pe care i-o aducea icoana se revăr-sa şi

peste ceilalţi toţi din detaşamentul ardelean al unchiului. Căci, uneori noaptea, alteori la prânz, sau când putea, unchiul spunea pe de rost toate rugăciunile ce le ştia; sau, când răgazul era mai mare, dintr-o carte de rugăciuni veche – şi ea făcuse celălalt război rostea Paraclisul Maicii Domnului, cu vocea baritonală, plăcută, care nu o dată le ostoise dorul de casă prin doinele ce le doinea. Parcă le trecea de toate, şi unchiului îi revenea vocea, oricât de pierdută ar fi fost în strigăte ce orientau tragerea artileriei pământeşti. Căci era o altă artilerie, cerească, ce-şi începea parcă de fiecare dată comanda, spălând tranşeele şi morţii, ca-ntr-o pregătire de priveghi şi de-ngropare, acolo, departe de casă…

Când pentru meritele din luptă unchiul fu decorat – pipăise şi el cu evlavie crucea ce-i marca decoraţia –, Generalul însuşi îl întrebă despre icoana lui salvatoare şi acela nu se sfii să-şi dea jos chipiul de campanie şi să sărute faţa întristată a icoanei, mâna îngălbenită dinaintea acelei nebunii fără sens ce era războiul. Căci, mi-a zis unchiul, i se păruse aproape nefiresc că, pe toată durata Războiului, slavă Domnului, nu văzuse niciun copil; Singurul pe care-L văzuse fiind Cel Care-l însoţea mereu, amestecând lumină între chipurile întunecate şi mâncate de moarte…

Când explodase-n pieptul său plumbul mitralierei sovietice, pentru o clipă toată viaţa-i trecu pe dinainte. Clipele fericite din braţele tatălui său, joaca din curtea casei, care era şi curte a şcolii, praful albastru al drumului ce urca dinspre sat către lună în fiecare noapte, auriul argintat al merelor coapte în roua dimineţii… şi chipul mamei sale aplecat peste el, mângâindu-i tâmplele transpirate de frică. Aşa o frică nu-i fusese niciodată, era frică de animal tânăr dus la tăiere, frică amintind a pulbere de iod… Şi din mirosul acela de iad îl trezise mirosul de iad al camerei – ce zice el camerei, despărţământului de cort sanitar. Şi sunetul rece al uneltelor de metal care atingeau fundul vasului ce-i străjuia, în dreapta, planul vederii. Dincolo de buza de fier a văzului, o lumină chioară, apoi din ce în ce mai intensă, îi argumenta faptul că era în viaţă şi că-n măruntaiele lui se lucrează. Mai simţi o împunsătură în braţ şi-apoi lin se aşternu într-un somn liniştitor.

Când se trezi, primul lucru ce-l tăcu fu să-şi pipăie picioarele: unul, două… Apoi faţa, ochii… Mâinile erau la locul lor: una, două… Doar că în partea stângă simţea o strânsură ca de ghips – cum mai avusese o dată, când, în şcoală, jucându-se cu mingea, îşi scrântise

piciorul. Chipul cald al unui camarad sanitar care se plecă spre el, bătându-i umărul sănătos şi zicându-i Băftosule! şi-apoi graba în care veniră lângă el ceilalţi, îl făcu să înţeleagă că nu fusese glumă întâlnirea cu focul sovieticilor. Când doctorul se plecă deasupra lui, el.

muşcând parcă aerul, îi spuse un Mulţumesc! şoptit ca un şuier de aripă de fluture. Doctorul – văzuse ca printr-o vată de lumină – îi zâmbi şi el, dă-i arătă mai apoi icoana de la mamă-sa. O nouă împunsătură de braţ, un alt somn…

Evacuat undeva spre Bacău, aflase că glonţul trimis spre pieptul său cu inimă tânără lovise icoana, de-acolo ricoşând în încheietura umărului. Infecţia era cea care îl speriase mai tare pe medic, nu rana. Căci fusese găsit – de cine altul decât de nea Vasile! – după trei zile, în urma unei contraofensive, printre hoiturile celelalte; căci aceeaşi ploaie, care nu mai contenea, amestecase morţii şi sângele şi durerea într-un creuzet de spaime. Ea, icoana, şezuse pe pieptul său ca un act de identitate, luminând parcă printre rafalele de ploaie, interminabilă şi rece… Poate că aceea-l şi ţinuse în viaţă, sau, mai mult, îl ţinuse departe de moarte, pe marginea prăpastiei adânci, între o realitate ca moartea şi moartea mocirloasă din jur… Nu poate, ci sigur.

Ceea ce-i uimise pe toţi fusese însă că rana de la umăr nu-i făcuse rău, dar, infectată o vreme – dându-i, aşadar, mari fierbinţeli –, îi obligă pe medici să-l trimită în spatele frontului.

Târziu, întors acasă, aflase cum maică-sa se rugase fierbinte Maicii Domnului să-l apere, căci îl visase noaptea, aruncat la marginea unui hău fără de fund, ca o rană putredă, din care viaţa fugise.

Au trecut ani mulţi şi unchiul spunea că din zilele acelea de delir nu avea nicio amintire. Doar deschiderea ochilor pe chipul unei alte vieţi i s-a părut mai presus de orice.

În sat l-au primit ca pe un înviat din morţi. Şi nimeni nu s-a mirat când, la nunta cu tânăra-i logodnică ce-l aşteptase suspinând a teamă şi dor, darul pe care-l făcu bisericii din sat era icoana ce-şi pusese pieptul în bătaia glonţului ucigaş, de dragul rămânerii lui în viaţă.

Spre aceea privind el, nepotu-său, gândi că, măcar acum, la câteva zile de la moartea unchiului, trebuia să scrie în rânduri puţine cele ce-au însemnat atât de mult pentru familia sa.

Şi zâmbetul Maicii Domnului din icoană încuviinţă…

Carul de Sfântul Ilie

Poate o să credeţi că-i doar poveste. Nicidecum. Era o vorbă: „Uite o poveste, s-a gătat şi nu mai este…”, pe când aceasta de-acum nu-i gătată şi, parcă, an ce trece o înţeleg altfel, sau, mă rog, altcum…

Gheorghe Birtaşu se chema. Poate că vreunul din neamul lui va fi ţinut vreun birt, adică o crâşmă de ţară, unde trăgeau carele să se bea aldămaşele sau să se-nece amintirile. Gurile rele spuneau, şi nu erau rele, că-n fond aşa era, că de la cât trăscău era în stare să-nghită i se trăgea numele… După ce că era beţiv, mai era şi arţăgos tare, tare. Nu numai cu străinii de sat, pe care, Doamne, îi hămăia ca un câine turbat, ci şi cu cei ai satului. Ba chiar mamă-sa zicea, se pare, că taică-său plecase mai grabnic din lumea aceasta în cealaltă şi pentru că, la o zi cu beţie cruntă, strigase la dânsul, amărându-l într-atât încât murise de supărare. Bogăţia ce-o strânseseră bătrânii săi, mai ales înainte de moartea lui tată-său, o ţinea încă bine. Ba chiar strânsese mai multă, căci altfel nu era leneş. Da’ pornit pe răutatea băuturii, se-ndârjea când era treaz să dovedească, mereu, că mai poate… Şi strânsese mult, cu îndârjire, ba chiar cu oarecare răutate… Pentru a avea, încălca orice. Şi proprietatea celuilalt, şi ziua Duminicii sau de sărbătoare… Cum să-i fi zis ceva, căci îndată sărea la harţă, ca unul apucat de turbare, ce mai… Ba, când îi spuneai câte ceva despre Dumnezeu, despre legea pe care Acesta a lăsat-o, a respectului, a dragostei de aproapele, rânjea cu dinţii îngălbeniţi de tutun, de gândeai că l-a apucat vreo boală…

Cel mai tare era pornit pe părintele. Din leneş şi om de „vrăjeală” – cum auzise el, şi-i plăcuse, c-ar fi cei care te cumpără şi te vând cu vorbe – nu-l scotea, cu toate că, în şcoală, toţi ştiau că părintele fusese singurul care-l ajutase să strângă cele zece clase ce le avea şi cum, nu de puţine ori, era singurul motiv de a se bate în piept dinaintea „proştilor fără şcoală”, cum îi socotea el pe ceilalţi. Şi-acum părintele-i înghiţea toate toanele şi îi lua apărarea când câte unii din sat ziceau c-ar fi bun cel mult de spânzurat. Mai ales de când auziseră cum o certa pe Lenuţa, fată firavă şi săracă a Bosâncenilor, care, pentru mai toţi din sat, era chipul evlaviei şi al bucuriei. Mereu veseloasă şi plină de inimă, gata oricând să sară pentru ceilalţi, mereu prezentă în balconul bisericii – locul în care tinerele dau răspunsurile la „Leturghie”, cum spuneau ei Sfintei Liturghii –, ce mai, fata cea mai de

dorit de noră, ea era acum în ţinta tomnatecului şi zănatecului flăcău. Iar când constată că nu are nicio şansă la inima ei, începu s-o înconjoare cu vorbe, una mai alunecoasă decât cealaltă, care, „de-ar fi mirosit, ar fi umplut satul de un iz de iad", cum zicea fata. Iar ca să forţeze mâna părinţilor fetei, cumpără datoriile acestora – oameni muncitori, da' săraci lipiţi, mai ales că, pe când Lenuţa era mică, le luase apa totul, când ieşise Murăşul mare – de pe la toţi cei care-i ajutaseră, multora nevenindu-le a crede că Gheorghe Birtaşu plătea, cu bani buni, datoriile acelora, până înţeleseră jocul perfid al flăcăului, regretând câte unii, dar prea târziu… Ba unele babe chiar ziceau că fata doar se fandoseşte aşa, de ochii lumii…

Fata se sfătui cu Părintele, cu doamna preoteasă şi, ajutată de ei, plecă pentru un timp la şcoală mai departe… Birtaşu forţă mâna bătrânilor şi nu reuşi decât să obţină o parte din sumă, căci mâna fetei „nu-i, domnişorule, de vânzare", cum spusese bătrânul Bosânceanu, bunicul, căci tatăl fetei pierise în apele ucigaşe ale Mureşului… De la o vreme, tot cu ajutorul oamenilor îndemnaţi de părintele să facă ajutor familiei, plătiră şi restul de bani, de păru că totu-i încheiat. Vreo cinci ani, Lenuţa – intrată la Medicină – nici nu se arătă peacasă, de teamă să nu-nceapă duhul lui Gheorghe să spumege iarăşi…

* * *

În vara acelui an, Gheorghe era mai nebun decât oricând. Să fi fost faptul că trecuse de 35 de ani şi tot nu se alegea de zdroaba lui decât căsoaia de pe creastă, burduşită cu de toate, dar la care niciun suflet nu se aciua, nici măcar o pisică, sau poate multă băutură pe care Pişta, birtaşul cel adevărat, i-o turna la îndemână, prostindu-l cu totul…

Cert este că în iulie, pe 20, când se prăznuieşte Sfântul Ilie, pe când oamenii se îndreptau spre biserică, Gheorghe, cu clopul pe-o rână, ameţit de cu seară sau ciupit încă de cu zori, venea îndoldorat cu un car de fân… La toţi le-aruncă un cuvânt mai urât ca altul, dar când o văzu şi pe maică-sa pe cale spre slujbă, aproape că explodă: „Ho, babă nebună, tu ai de hrănit porcii şi toate cele, să mă trăsnească de nu te omor amu! Ce să cauţi la nemuncitul cela de popă?…" Şi continuă, amestecând într-ale bisericii cuvintele iadului. Şi, cu biciul, lovi în aer, şfichiuind însă în obrazul bătrânei. Noroc că boii, mai cu minte, grei şi frumoşi, continuară să tragă la car, îndepărtându-l… Dar gura nu-i tăcea nicicum: „Hi, să mă trăsnească!… Ho, să mă trăsnească!…"

Oamenii intraseră tulburaţi în bisericuţa lor, umbrită de ramurile cireşilor, şi numai glasul blând al părintelui îi linişti şi le dădu iarăşi nădejdea că seceta, care-i supsese de toată

roada, va înceta. Ca niciodată, părintele vorbi despre Sfântul Ilie, de parcă-l văzuse. Şi mama lui Gheorghe, furată de cuvântarea înaripată a părintelui, părea că uită de dureri şi umilinţă… Când a fost însă să plece oamenii, ciugulind anaforă şi atinşi de untdelemn sfinţit pe frunţi, un nor întunecos se coborî peste sat şi, din seninul ce fusese, un trăsnet lovi, mai întâi pe cale, pe unde erau lanurile cu porumb, şi-apoi în creasta dealului, în casa lui Gheorghe, care se aprinse ca o claie de fân uscat. Atât de mare era pălălaia, că s-a făcut parcă iarăşi lumină, ca de la soarele arzător… Alergară cu toţii într-un suflet şi văzură cum casa se prăbuşea, ca o zidire de vreascuri, pornind dinspre şură spre poarta înaltă ce ascundea grozăvia, ca un umbrar nefolositor… Părintele strigă prima dată pe Gheorghe şi, lepădându-şi veşmintele – căci aşa fugise până-n culme se-aruncă peste poartă spre fundul curţii, unde, după groaza animalelor, înţelese că şi Gheorghe s-ar fi putut afla, căci, spunea printre urlete mamă-sa, uşa era închisă cum o lăsase. Printre stâlpii de foc ce păreau că ţin şura, căci ceilalţi arseseră aproape până-n măduvă, părintele-l văzu pe Gheorghe căzut, probabil lovit. îi luă şi nu mai apucă să gândească prea mult, căci focu-i ardea anteriul, fugi spre singura gură de scăpare prin poarta de la grajd. Abia afară simţi cum ploaia cădea în coloane de apă, ca un foc de răcoare, cu o asemenea forţă, că aproape-l făcea să îngenunche la pământ. De-acolo, oamenii-l eliberară de greutatea din spate şi-l purtară afară din curte. Mai văzu doar cum îl urcară în maşină, zicând că-i arsă toată reverenda…

* * *

Când Gheorghe se trezise la spital, nu-şi mai aducea aminte decât de carul de foc în care se zbătuse şi, cu coada ochiului, fura din pleava mocnită căzută de la fân… Atât. Ba, parcă şi-un braţ puternic săltându-l din arşiţa ce-l cuprinsese. Simţea că-i ars pe mâini şi, când pe la miezul nopţii asistenta-l împunsese cu un calmant, auzise la aceea cum zice „a lucrat bine doctoriţa „dar nu-şi închipuise că tocmai Lenuţei îi datora faptul că era întreg şi neurâţit de foc. Ba, când asistenta insistase să stea liniştit, să nu-l scoale pe celălalt bolnav din

salon, amuţise, cum n-o făcuse-n viaţa lui, înţelegând că celălalt era nu doar părintele din sat, ci şi salvatorul lui.

Când acela se trezi, n-avea cum vorbi cu el. O faşă îi ţinea gura astupată, şi-i conveni. Ce să-i spună? Cât a fost de nenorocit? în schimb, îl auzi pe acela, care, înţelegând de la Lenuţa, doctoriţa, că Gheorghe n-avea cum vorbi o vreme, îi povesti câte-n lună şi-n stele, dându-i amănunte despre cum se re făcuse şoprul şi şura unde focul se coborâse peste averea lui Gheorghe.

Îl vizită mamă-sa; nici nu bănuise vreodată că bătrânei îi poate păsa atâta de el, după toate prostiile ce le tăcuse…

Mut rămase şi când Lenuţa, zâmbind, îl duse în faţa oglinzii să vadă ce-a ieşit din mâna ei, „cu ajutorul lui Dumnezeu” 1, cum sublinia ea mereu. Când faşele-i căzură, scoase un: „Hi, să mă „dar, zâmbind ca unul ce se maturizase cât de cât, continuă: „… să mă ierte Dumnezeu!”

* * *

Ilie îmi povesti cum acolo, în lunga convalescenţă de la spital, Lenuţa înţelese că Gheorghe mai are o şansă de a fi „om” cum „treabă” – cum ziceau oamenii în satul lor de pe Mureş. Şi era mândru cum mamă-sa reuşise de făcuse din tată-său alt om… „E drept, mai îmi spuse el, dezlegându-mi poarta de la curtea casei parohiale, căci de câteva zile era mutat paroh în satul său, nu s-ar fi putut schimba dacă naşu’

— Adică părintele, înţelesei eu bine – nu s-ar fi aflat mereu lângă ei… Şi-acum, lângă mine…”

Intrând în casă, toţi ne priviră miraţi. Ne luase prea mult plimbarea la care Ilie, părintele cel nou, mă invitase prin sat, să-i cunosc mai bine parohia… Când m-aşezai la masă, îmi păru că-l văd pe Sfântul Ilie, zâmbind, pe-o creastă de nor ce-alerga gonit de-un vânticel ce-adia dinspre Mureş… Şi Gheorghe, urmărindu-mă, privea zâmbind şi el: „Hi, să mă… ierte Dumnezeu… Şi toţi pufniră în hohot de râs…

Nume de cod: înviatul

Nici nu se putea să refuze propunerea Comandamentului. Şi-apoi, la ce bun să o facă! în urmă cu un an, unul dintre colegi o făcuse şi, după o tăcere de câteva luni bune, o carte poştală – trimisă ca din partea unei verişoare – îl vestea că acela se afla, profesor de sport, în cel mai îndepărtat punct din ţară, „aruncat”, cum cu durere gândea el. Nu. Şi-apoi, oamenii aceia aveau realmente nevoie de el. Pierduţi în adâncitura de piatră ca într-un marsupiu de întuneric, tinerii aceia

care se visau speologi aveau nevoie de el. Şi-apoi nu risca nimic. La ce bun trăia? Şcoala militară, educaţia şi instrucţia făcuseră din el un străin. Mai întâi mândru de haina militară – costumul albastru, cu dunga roşie, lată, chipiul şi albul cămăşii din liceu le avea şi-acum puncte de sprijin în memorie –, cu timpul se obişnuise cu ea şi obişnuinţa se transformase în indiferenţă. N-avea mare lucru de făcut, şi din nelucrarea aceea se născuse lâncezeala, iar din lâncezeală, mai rău, sau mai bine, nu putea fi decât moartea.

Adeseori catalogat drept îngâmfat de colegi şi soldaţi, Mihnea nu se baza decât pe el. Chiulangiu celebru din toate şedinţele de partid, fusese prima dată speculat că ar fi vorba de vreun disident sau de vreun pocăit. Dar anchetatorii, tăcuţi şi insidioşi, se liniştiră. Era pur şi simplu ateu din toate punctele de vedere. Nu credea în alţii sau în Altul, ci numai în sine. Îşi era suficient. Mai ales că străbătuse viaţa singur, fără sprijin – mătuşa care-l crescuse până-n liceu, după moartea părinţilor, muri şi ea pe când era în şcoala militară, lăsându-l cu pumnul înălţat la cer… De altfel, nici nu ştia că există cer. După ce se gândise ce armă să aleagă pentru specializare, o alesese pe aceasta, un soi de vânător de munte, cum zicea el, pentru că-i îngăduia să se apropie de munte, singurul prieten fidel care, dincolo de linia orizontului, îi rămăsese mereu alături. Dar nu „divinizase" nici muntele. El era un obstacol care trebuia biruit şi rămânea, oricum, cel mai periculos dintre prieteni sau, dacă vreţi, ucigătorul de prieteni.

Şi-acum, acum îl purtau cu un elicopter spre un sat de câmpie, la Manu, unde nişte tineri se-avântaseră, corect echipaţi speologic, dar cu experienţă prea mică, aproape inexistentă, sub crusta de calcar a podişului, în văgăunile care ţineau de Măcinul de altă dată. Când ajunsese acolo, sat de oameni păzea intrarea, agitându-se, zvârcolindu-şi neputinţa pe geana de calcar încins a peşterii. Dădu jos echipamentul din elicopter şi pe măsură ce-şi strângea chingile şi întreg „harnaşamentul", asculta raportul şefului de post, ordinele scurte ale ofiţerilor care-nconjuraseră zona ca să ţină de o parte curioşii, lamentaţiile părinţilor – „ce şi-or fi lăudând copiii, oricum mă duc după ei!…" indicaţiile cretine ale unui secretar de la judeţ, care probabil că asuda complet, cu toate că soarele de primăvară muşca încă. Mai cercetă o dată echipamentul, căutând harta pe care aproape că o memorase cu totul, pentru orice eventualitate, şi, salutându-şi comandantul, brusc se lăsă furat de întuneric.

Erau deja cinci zile de când copiii dispăruseră. Sigur un coşmar pentru nişte liceeni de Bucureşti, prea furaţi de Cireşarii sau cine ştie ce film de aventuri. De nu l-ar fi ciocănit cu lamentaţii, Mihnea poate că ar fi ascultat mai atent spusele părinţilor, încercând să cunoască mai bine pe cine caută… Avea în cap, aproape ca o radiografie pulmonară, toate datele cu privire la copii, ştia până şi că fetei, Cerasela, îi plac biscuiţii cu lapte – penibil, gândi, ce reţin şi eu despre o fată de 18 ani –, iar băieţii, Radu şi Eugen, sunt excelenţi (a fizică… Adevărul e că de concentrare la drum pierdu memoria, aruncând-o ca pe un balast inutil. Avea nevoie de toate simţurile pentru ca să supravieţuiască. Pentru că despre supravieţuire era, în fond, vorba. Şi nu se baza, ca de obicei, decât pe sine.

Cine ar fi crezut că se va pierde şi el!… îndată după ce ieşise din sala centrală – Trapeză îi zicea, înţelegând că e vorba despre o sală din mănăstire – se adâncise în măţăraia de canale care străbăteau, ca nişte firişoare de sânge faţa, agonic crusta pământului. Pe măsură ce cobora spre cotele marcate „sub nivelul mării", înţelegea clar că efortul trebuie dozat şi că va fi tot mai greu de lucrat, şi hălăduise aşa o zi, o noapte… în fond, de-ar fi să ne luăm după lumina din adânc, apoi alta, şi dacă nu-l minţea cadranul de pe ceas, acum erau deja şapte zile de când căuta. Aflase mici urme ale trecerii tinerilor. În fond, din fată rămăsese, cu biscuiţii ei, mai mult „semn personal distinctiv", cum suna Regulamentul de căutare, decât din fizica deşteaptă a băieţilor. Hârtiile de împachetat ale biscuiţilor, chiar arse, dintr-un bun simţ care acum nu le prindea bine, erau semn că până aici supravieţuiseră.

Căută să-şi închipuie ce se întâmplă la suprafaţă. Sigur era agitaţie. Dacă lui, celui mai bun, îi trebuia atâta timp… Sau poate că tinerii ieşiseră prin alt loc, dar asta era puţin probabil, ţinând cont că aceasta era singura cale de comunicare cu exteriorul. Exterior, interior… Ce nonsens acum când, deja epuizat, străbătea ultima şi cea mai grea linie din peşteră. Şi dacă lui îi era greu, celorlalţi nici nu voia să-şi închipuie cum le era.

De altfel, la suprafaţă, ceilalţi ajunseseră în pragul morţii. O deznădejde cumplită, plină de durere şi de cutremur, îi făcuse pe toţi să nu mai creadă în posibila întoarcere a tinerilor şi a ofiţerului plecat să-i caute. De unde ar fi putut ei bănui că, în măruntaiele de întuneric, Mihnea tocmai dăduse de ei! Slăbiţi, nemâncaţi de-aproape patru zile, cu o opăreală pe tot chipul de la setea ce-i lovise, cei trei îşi aşteptau

moartea, înţeleseră şi ei ceea ce şi lui Mihnea îi fusese greu să admită. Harta era greşită. Vreunul de la centru, ca să se dea mare la şef, o făcuse fără să coboare în peştera de la Manu.

Măcar acum erau patru, spusese fata cu glasul stins. Dar Mihnea nu putea admite să-i lase acolo. Îndeplinise toate misiunile pe care le avusese de împlinit, „întocmai şi la timp", şi nu era dispus să o lase tocmai pe aceasta neîmplinită. Pe aceasta se baza comandantul, singurul care, la suprafaţă, îşi păstrase calmul, nădejdea străbătându-i fiecare fir de gând.

* * *

Se-apropiau Paştile acelui an. Să nu credeţi că se crăpase lumea-n două că patru tineri zăceau în peştera de la Manu ca în groapă. Spre Sfântul Gheorghe, după ce se liniştiseră ploile, pe lunca ce-o îngăduia Dunărea, la sud de peşteră, oamenii începuseră semănatul. Se răzleţiseră toţi pe la casele lor. Şi părinţii la fel, obosiţi de aşteptare, răniţi ca de moarte, flămânzi, plecară mai întâi în sat şi-apoi acasă, în Capitală, unde nu-i puteau lăsa pe ceilalţi să moară de foame. Cei de la partid, revoltaţi că nu-ndepliniseră promisiunea, „angajamentul" făcut, lăsară şi ei pe ostaticii pietrei şi-şi văzură de ale lor. Din când în când se mai abăteau pe la cortul militarilor să-ntrebe de cei astupaţi de noapte.

În sat, Părintele Nicolae rânduise rugăciune. Cu două-trei femei mai evlavioase rândui, pe lângă canonul din Postul Mare, citire la Psaltire. Îi mângâiase pe părinţii tinerilor până când aceştia, brutali, îl repeziseră de-o parte. Nu cedase uşor, ba chiar faptul că erau necredincioşi îl întări. Căută să facă

mai multă rugare, şi-n rugăciune să pună mai mult foc, şi-n foc jăratecul dragostei de Dumnezeu şi de semeni. Şi-aşa se abătu peste sat Paştele.

Rânduise Părintele Nicolae să nu lase neslujită Sâmbăta aceea. În cele mai de jos ale pământului, taina se petrecuse deja. Atunci când citise Evanghelia, una cu aceea a învierii, adâncul inimii sale se umplu de mierea rugăciunii curate. Plecă genunchii şi-L rugă pe Dumnezeu ca, aşa cum din iad a slobozit pe cei „din umbra morţii", şi pe aceia, uitaţii aceia din peşteră, să-i slobozească. „Nu pot, Doamne, să-ţi cer semn, căci nu mă aflu vrednic de lumina zilei, dară de aceea neînserată a

minunii Tale! Caută însă de vezi sufletul meu şi-al celor care acum se zbat între viaţă şi moarte – de unde să fi ştiut el că era chiar aşa! – şi-i scoate la lumina aceasta, dătătoare de bucurie!… Cu lacrimi rostise aceasta el, căruia copilul şi soţia îi fuseseră de mult înghiţiţi de hăul morţii şi care cu greu, cu foarte mare greu reuşise să reaprindă candela credinţei, a bucuriei cu Hristos.

De altfel, cei care acum erau cei mai marcaţi de drama celor pierduţi în măruntaiele ca de vitriol ale muntelui erau oamenii din sat. Ei înţelegeau şi durerea părintelui, dar şi aceea pe care cei din pământ o simţeau. Câţiva dintre ei gustaseră din teama adâncului, iar Fane Nebunul îşi lăsase într-o vară din copilăria lui lumina minţii pradă fricii de întuneric. Şi-acum, dacă-şi permitea cineva să-l sperie, o făcea stingându-i lampa. Urla cum urlau râşii flămânzi ai Bărăganului. Acum părea şi el gâtuit de emoţie, aici, în dreptul Manului, zbârcindu-şi coama şi-mpietrind-o cu calcare răzleţe, ca nişte rotule de copil scăpat la joacă. Şi cei din sat îl înţelegeau şi pe Dumnezeu, Care-şi făcuse aici loc de răcoare în zăpuşeala zilelor fierbinţi ca o mămăligă încinsă-n cocleala de aramă a zilelor de vară. Mulţi dintre ei aveau morţi pe pomelnice, care nu mai ieşiseră la iveală din mlaştina de beznă a peşterii, „iarmaroc plin de batjocură şi gudureală de drac", cum zicea Scriitorul locului. Fane, Părintele şi Scriitorul stăteau zi după zi în aşteptare, ca nişte profeţi costelivi, de-ajunseseră de râsul satului. Nu ziceau nimic între ei, fiecare cu gândul său, doar Fane, pufăind dintr-o gioarsă de ţigară, scăpată din mâna soldatului ce sta santinelă, mai rotunjea la vorbă. Câte unul dintre soldaţi, mai guraliv şi fără stare, trăgea de limbă pe Părintele. Mai cum e cu Dumnezeu, mai cu Sfânta Cruce, mai ce-i aia Liturghie sau ce-i de bat clopotele, încât se-nfiripase, după o vreme, un soi de şcoală cu întrebări şi răspunsuri, de Se bucura Dumnezeu că s-a topit cuvântul între oameni. Căci, dacă în timpul zilei oamenii erau la câmp, în „plantaţia de ciulini", cum scăpa zisa Scriitorul, seara, când se-apleca-n Dunăre soarele, de-i pierea arsura, stăteau toţi la gura Peşterii şi-l pomeneau în cuvinte pe Dumnezeu. Scriitorul savura clipele. Nu mai trebuia să dea de băut la crâşmă ca să-i mai audă adevăraţi pe oameni, căci numai băuţi mai rosteau câte-un adevăr, de frica miliţienilor care pârâu tot. „Nene, şi umbra ciulinilor are microfon", cum zicea Fane. Beţi de-un vin mai ales, vorba de miere a Părintelui, oamenii gustară din plin clipele de tensiune, umplându-se de dor. Mai râdeau câteodată de bezmeticeala

celor trei, dar recunoşteau toţi că dacă n-ar fi fost, satul lor… nu s-ar mai fi povestit.

Şi-aşa-i furase Paştele. Mai crescuţi. Mai adevăraţi în cuvinte. Vreo doi nu mai beau, leliţa a tânără a lui Viorel se întoarse-acasă din păcatele ei, zgaiba de ţaţă Ştirba – baba, mă rog, vrăjitoarea satului – uită şi ea de rele, ce mai, se-ntoarse satul spre Dumnezeu. Ba se spovediră şi soldaţii la Părintele, chiar şi comandantul care, zicea el, n-o făcuse doar din slăbiciune. Aşa era de luminoasă ziua, că noaptea le părea rău că pleacă acasă. Iar când înfloriră pădureţii de pe coasta peşterii, mireasma lor le aduse aminte că cei din pământ erau acolo de ceva zile. Zece, ziceau ei… Douăzeci, ştia Părintele.

Îmbrăcat în haine albe, străluminate de raza învierii, Părintele ieşise să vadă de s-a stins lumina peste tot. Dăduse poruncă. Toate clopotele de la cele trei biserici câte erau în sat – două părăsite, după voia comuniştilor, dar vii, după gândul şi lucrarea preotului – băteau. Tare, cum nu mai făcuseră vreodată. Şi cântarea lor spori când, înconjurând biserica, Părintele lovi cu braţ tare porţile: „Deschideţi voi, boieri, porţile, să intre împăratul Slavei!…” Şi lor li se părea că intră-n cuibul lor de zidire însuşi Hristos.

Ochii aprinşi de nesomn ai Părintelui îi zăriră primii. Ca nişte morţi, ce tocmai simţeau cutremurul învierii, cei patru pierduţi în Peşteră ieşeau greu, icnind de neputinţă şi răsuflare durută, dinspre plasa de salcâmi înfloriţi, la iveală. Huietul mulţimii acoperi pentru o vreme bătaia clopotelor. Oamenii îi sprijiniră şi Părintele avu dinainte glasul îngerului: „De ce-L căutaţi pe Cel Viu printre cei morţi? Nu este aici…” Livizi şi pământii deodată, cei patruse-nchinară cu Mihnea dintâi, care-L văzuse pe Dumnezeu biruind moartea.

* * *

Povestea Mihnea cum, când şi-au pierdut orice urmă de speranţă, dinspre un perete pe care-l bănuiseră lat tare izbucnise zvon de clopot. Atunci au înţeles că între ei şi lumea ce-i aştepta să iasă la iveală – deşi pentru o clipă au crezut că le-a venit sfârşitul

— Nu-i decât încă un efort… Când au rupt praporul de piatră al stâncii, dinaintea lor era izbucnirea de lumină pe care, de la macul ca de soare al candelei, Părintele îl trecuse spre credincioşi…

* * *

De n-ar fi fost mort trupeşte, Părintele mi-ar fi zâmbit, cum îl ştiu, dinaintea feţei mele mirate. Mihnea, încărunţit de timp, griji şi

copii (cum îi plăcea să glumească privind spre Cerasela, fata ce-o salvase şi care-l salvase de la neiubit), turnă un pahar de vin şi-o clipă-l închină, vărsând o picătură. Mă închinai. Praporul de lut din pleoapele mele fremăta ochiul, crescând lacrima.

— Hristos a înviat, Părinte! auzii de-afară.

— Adevărat, nea Fane! A înviat…

— Ştii, Părinte – îmi spuse Scriitorul, albit ca pădureţii de pe buza Peşterii –, Mihnea ăsta, ăsta e poet! A făcut din funiile cu care s-au legat între ei să nu se piardă, funii la clopote. Auzi, zice c-aşa-i cu funiile de acolo, ca şi cu ăstea de la clopote. Te-ajută să nu te pierzi în întuneric…

— Adevărat, aşa-i! zise Mihnea, rotindu-şi privirea spre soare, căutând printre gene să-şi vadă copiii cum culeg păpădii şi le-aruncă soarelui, paraşute minuscule ca un bob de viaţă atârnat în corzile transparente. Topit de lumina soarelui şi de căldura ce-i urca din inimă, generalul Mihnea aţipi.

Ca un bărzăune atins de căldură, nea Fane se-apropie de urechea mea:

— Ştii, Părinte, cum îi zic ăia la unitate? înviatul. Nume de cod: înviatul…

— Lasă vorba, soldat Fane! – spuse voit aspru generalul. De n-ar fi fost învierea Celui cu-adevărat înviat…

Şi nu mai continuă. La ce bun? Ştiau toţi că ieşirea lor era tot o minune a Aceluia…

Povestea unei statui

— Poveste franceză – Cine a vizitat zona Clermont-Ferrand va şti povestea ce-o spun. Un soi de Transilvanie a Franţei, miez care ţine în el leagăn de ape şi de piatră zidită până-n acoperişul cerului, cu Alpii puşi de strajă bucuriei pădurilor, până astăzi zona e plină de un al ei special, care umple de legendă sufletul celui care-i străbate cotloanele şi cătunele care fac din zonă una dintre cele mai frumoase ale Europei. Desigur, acum, pentru cel care trăieşte la ţară nu-i mare lucru. Fânu-i fân şi-n jireada francezului, ca la noi prin sate, iar laptele vacii, hrănită cu iarba îngrăşată din podmolul văilor de munte, face aceiaşi ochi de hrănitoare grăsime, galbenă ca mierea de salcâm, pe albul imaculat, pur ca zâmbetul fluturelui…

Ei bine, aici am aflat o poveste pe care, după ani, mi-au confirmat-o, pe ţărmul Mării Egee, într-o întâlnire ce-şi mai poartă

ecoul prin sufletul meu, nişte prieteni francezi.

Era îndată după Război. Şi ce război! Pustiise lumea în multe feluri şi doar Dumnezeu făcuse ca o parte din lume să nu se surpe sub greutatea unei atari încercări. Ca întotdeauna, oamenii s-au strâns mai tare unii în alţii, încercând să-şi încălzească inimile cu dragostea lor. Cătunul acela părea pierdut cu totul. Din vârful ca de abur al dealului abia de-l zăreai, alb şi auriu deopotrivă, după cum se oglindea soarele în pârâul care, în capătul dinspre munţi, punea în rotire o moară la fel de veche ca şi pietrele ce-şi făceau veacul pe fundul apei. Mai veche era doar biserica satului, de culoarea piersicii aburite de coacere, în aerul apusului de soare. Iar mai veche decât biserica, deci decât toate celelalte din sat, era o statuie a Domnului Hristos, soră bună cu o alta, a Maicii Domnului care ţinea Pruncul în braţe, ce se afla pe unul din altarele Catedralei din Clermont. Cu feţe înnegrite, nu doar de timp, ci şi de la materialul din care fuseseră făcute, un lemn ca de abanos, despre ele se spunea că le aduseseră marinarii francezi tocmai din Egiptul unde Sfântul Antonie şi ceilalţi monahi, nevoindu-se în pustie, căutau mântuirea. Li se şi spunea „statuile alexandrine", după cetatea de preţ a Alexandriei, capitala Egiptului antic şi scaun patriarhal. O faţă mare, peste cele obişnuite, cu nişte ochi ca palmele de îngeri, lăcrimaţi de două irisuri din piatră albastră, făceau din Statuie obiect de preţ pentru toţi. Câte necazuri nu va fi ascultat Christul acesta! Câte lacrimi nu va fi uscat prin casele credincioşilor! Nu numai catolici, ci şi dintre aceia care, musulmani sau evrei, călcau pragul acestui locaş, după cum arătau plăcuţele din marmură ce aveau înscrise pe ele şi nume de oameni ai locului, dar şi pe unii veniţi de tare, tare departe.

Ei bine, într-un amurg se-ntâmplă nenorocirea. Unul din avioanele aliate, în încercarea de a-şi lungi drumul, scăpă de sub aripă greutatea cea mai mare: o bombă. Şi din toată pustia sălbatică a muntelui, căzu peste biserica ce purta, ca pe un prunc în pântece, Statuia. Miezul nopţii aceleia avea să rămână de foc în mintea localnicilor. Cu găleţi în mâini, cu pompa manuală, mânuită de puţinele femei tinere rămase în sat şi de cei trei monahi bătrâni, alungaseră focul dintre pietre, iar când fumul înecăcios se ridică, văzură că lăcaşul nu fusese tare afectat. Doar că Statuii un miez de oţel îi rupsese mâinile. Dragele mâini, care ţinuseră pacea peste ei, zăceau împrăştiate, praf de lemn peste praful de piatră. Un bocet urieşesc se smulse din sufletele lor. Plângeau pe înfundate – cum ştiu face oamenii

de munte icnind de durerea unei astfel de pierderi. Când veni în graba episcopul din Clermont, îngălbeni şi el de durere. Nu era vorba de valoarea materială a Statuii – deşi nici aceasta nu era de neglijat cât mai cu seamă de braţele acelea retezate, care-arătau atât de bine ce făcea omenirea de câţiva ani buni cu Hristos: reteza braţele dragostei Lui.

A durat mult până au refăcut biserica. Erau o comunitate izolată şi săracă. Ceea ce fusese până acum bucuria lor se transformase în întristare. Doar faptul că, undeva, prin anii ’60—70, unul de-ai lor ajunsese Preşedintele Franţei, făcuse ca lucrarea să se termine după vreo 15 ani. Dar mulţi din bătrâni muriseră cu gândul că nu va mai fi niciodată pace în sat. Şi-adevărat, războiul îi înrăise pe oameni, ba, pătrunşi de tot felul de nuanţe politice şi de interese, se despărţiseră de biserică, puţini, tare puţini rămânând ai lui Dumnezeu. Chiar şi mica obşte de monahi se risipise, doar doi bătrânei înălbiţi de viaţă se mai stingeau în pace în chiliile afumate ale casei parohiale.

Când părintele Bernard veni în parohie, lucrurile s-au schimbat. Ce coardă sensibilă din suflet le atinsese bătrânul episcop, nu înţelegeau. În sufletul munteanului se intră greu, tare greu, inima lui fiind ca o scripcă de bazalt, în care rămân numai cântările cu adevărat curate. Ei bine, cu tinereţea lui, cu bucuria slujirii, cu predica teribil de gingaşă, pere Bernard mişcă munţii. Şi-ncel, lucrurile începură să crească. Când se puse problema refacerii Statuii, lucrurile deveniră grave. Parte din oameni cereau să se facă una nouă. Dar ce evlavie ar mai fi avut la ea? Ce istorii mai purta în plămada ei statuia cea nouă? Şi-apoi, ce meşteri ar mai fi putut pune atâta drag cât puseseră alexandrinii în ea? Alţii ziceau că ar trebui să facă în aşa chip încât să adauge două braţe noi la vechea statuie. Dar ştiau şi ei că „la burduf vechi nu pui petic nou”. Văzuseră cum peticiseră cei de la restaurări zidirea

Îţi /Ol de piatră şi lemn a morii, smulgându-i ceva din viaţa ei, care era şi viaţa lor. Sau câţi apucaseră să vază cetăţile cele vechi ale ţării – Avignonul sau Angersul erau cele mai la vedere, puse pe zidurile şcolii de Gerard, profesorul de istorie – vedeau cum între cuburile de piatră veche, cele noi aduceau cu I

nişte bucăţi de zahăr cubic într-o tocană de came de mistreţ, înnegrită de carnea învârtoşatului locuitor al muntelui, dar şi de vinul negru şi gros pe care ei şi-l făceau din via bătută de brumă a satului.

Alţii gândeau c-ar trebui lăsată aşa, că nu-i mare lucru. Pere Bernard, care-i cunoştea bine de-acum, socoti că toţi au dreptate. Dar rândui şi ca-n zilele din augustul acela, aşteptând prăznuirea Maicii Domnului, să se roage mai mult, ba chiar să postească… Se puseră de-acord şi cum să facă, pentru ca în fiecare zi biserica să fie deschisă…

Veni Duminica aceea, care coincidea cu sărbătoarea Adormirii. Când tanti Florence – bătrână cât lumea – intrase în locaş, înţepeni! Şi cu glasul smuls de teamă alergă să-i vestească preotului ce aflase. Şi până să vină dinspre casa parohială spre biserică părintele, oamenii satului erau toţi buluciţi în faţa Statuii, ce purta de-acum răspunsul la toate întrebările lor. Scrijelit parcă pe hârtie, pe soclul de abanos;

al rănitei statui sta scris: „Fiţi voi braţele Mele!” j

* * * j

Să nu credeţi că dintr-odată a înflorit viaţa parohiei aceleia. Uneori nici minunile nu schimbă vieţile oamenilor, mai ales când aceia sunt mişei şi nu cred în nimic altceva

decât în hărmălaia ce-o poartă în cap. Dar mulţi, foarte mulţi au aflat un nou mod de a se purta creştineşte: fiind braţele noi ale lui Hristos, Cel rănit de neiubirea noastră.

Şi un nou război se porni. împotriva lucrurilor care slăbesc prezenţa Domnului în lume. Fi-vor biruitori până la capăt? Sprijinindu-se pe Cel ale Cărui braţe le-nchipuie între oameni. Ce mult ar putea semăna satele noastre de munte cu acela şi câţi dintre noi nu s-ar bucura şi ei să plinească porunca aceea, înscrisă în abanosul alexandrin!…

Povestea plânsului

— Poveste africană – Nu mai ştiu de pe unde era. Parcă din Congo, Brazaville. Ca să se deosebească de ceilalţi, din Repede Congo, adică Republica Democrată… Simpatic, ca orice african creştin. Gata oricând de şotii, dar adânc de tot atunci când îi venea rândul să ne spună câte ceva. Aşa era şi acum. Jeremiah

— Cum îl chema – îşi începu povestea…

„La noi – şi zâmbea cu toată faţa, plăcându-i să zică noi – era odată un evanghelist, mă rog să nu se supere ortodoxul nostru, şi privi spre mine –, unul care zicea predici în adunare… Tatăl său era grav bolnav. Şi-l dusese la un spital, cel mai mare, cel mai valoros… Dar şi cel mai înalt. Avea cinci etaje. Acolo, la etajul cinci, era şi salonul tatălui său. Într-o zi de duminică, scuzându-se de la pastor, plecă cu bicicleta

la oraş, la spital, la tatăl său… Ajunse la spital, legă bicicleta cum ştiu mai bine şi, deşi scria pe uşa liftului că nu-i decât pentru personal sau pentru cazuri speciale – or el, om al lui Dumnezeu, era un caz special –, luă liftul până la etajul cu pricina. Repet, cel mai înalt spital şi aproape cea mai înaltă clădire din Congo, acolo unde era locul despre care se povestea. Nici n-apucă să-l vază pe taică-său că, într-o strălucire dată de Sus – socotea el –, văzu cum un hoţ îi fură bicicleta. Nu era ea cine ştie ce, dar era a lui şi numai a lui. Strigă, mai întâi pe-un ton încins, apoi urlă de-a dreptul şi se porni pe scări – liftul era în mişcare –, ca să-l prindă pe hoţ. Dar ia-l de unde nu-i! Dus a fost, cu viteza… unei biciclete!

Ei, acu omul nostru ce să facă? Se puse pe bordură şi începu a plânge, de-i sărea cămaşa de pe el. Ca din întâmplare, trecu pe-acolo un frate de altă credinţă, mă rog, de altă confesiune, care-l cunoştea ca fiind evanghelist. Se-aşeză lângă el şi-l încurajă, fiind convins că tatăl lui e mort. Aşa-i remarcă o soră din adunarea evanghelistului. Alarmată, îşi sună soţul şi se puse şi ea pe plâns lângă evanghelist, încurajându-l, aducându-i dinainte moartea drepţilor şi altele. Soţul ei veni, însoţit şi el de alţi fraţi, şi se puseră pe-un plâns!… Şi evanghelistul, văzând dragostea lor, plângea şi mai tare.

În cele din urmă, veni şi pastorul ca să-şi încurajeze subalternul – şi Jeremiah o spunea fără nicio răutate, ca pe un lucru normal. Fugise aproape de la serviciul de duminică, să nu-l lase la greu pe om. Plânse şi el, şi-apoi îi spuse evanghelistului:

— Lasă, frate! De-acum te vom ajuta noi!

— Nu, zise evanghelistul! Nu pot să vă supun la o cheltuială în plus din vistieria şi aşa săracă a bisericii noastre.

— Ba nu! Insistăm toţi să primiţi ajutorul nostru! E un caz extrem…

— Ştiu, dar nu-i atât de grav. Toate pot fi înlocuite prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Toţi se entuziasmară. Ei, iată, dinaintea morţii tatălui său, predicatorul nostru dovedeşte că nu-i numai vorba de el. Şi plânseră mai cu foc. Ba se pregătiră să urce spre etajul cinci al celui mai înalt spital din ţară, când din geamul salonului, tulburat de larma lacrimogenilor prieteni ai fiului său, se arătă tatăl. Toţi au înţepenit. Ba

mai credeau că-i o nălucă, alţii că-i vreo minune la mijloc, auzind Domnul cuvintele pline de credinţă ale unui aşa de ales fiu. Dar pastorul înţelese şi, ştergându-şi lacrimile, se uită în jur, şi-i opri din plâns, oarecum ruşinat: Măi, oameni buni, să ne ţinem lacrimile pentru lucruri cu adevărat importante, să nu le-mprăştiem pentru fiare vechi…

Jeremiah termină povestea. Râdeau toţi, cum o mai făcuseră de câteva ori când, cu talent, africanul meu crescuse tensiunea poveştii. Apoi urmă o pauză de cafea. Urmându-mă de-aproape, m-atinse pe umăr:

— N-ai râs, Pere…

— Deloc, i-am zis. Şi ştii de ce!

— Da. Dacă tata ar fi murit, nici n-apucam să-l văd de goana după o rablă.

— Aşa e! Uneori şi eu am senzaţia că uit de părinţii mei şi chiar de Dumnezeu în urcatul cu liftul către înălţimi, de pe care nu mai văd decât… hoţii! Gonind după rable, împrăştiem necinstit lacrimile.

Când ne-am întors în sala de conferinţe, nici ceilalţi nu mai râdeau. La geamul de sus al celui mai înalt spital din sufletul lor, se va fi ivit câte un tată uitat!…

O discuţie în tren

— Poveste italiană –

De pe peronul pustiu nu am urcat decât eu. Lungan şi deşirat spre un nu ştiu care vinclu din poarta cerului, nădăjduiam la o noapte de somn adânc. Trenul era curat cum nu zărisem în ţară şi-orice fel de încercare de a-mi aduce aminte vreun bine asemănător mă depăşea. Mă uitai pe bilet şi constatai că, în ciuda faptului că restul vagonului era gol, trebuia să-mpart compartimentul cu două doamne, bătrâne, tinere, Dumnezeu ştie, căci nu le vedeam vârsta în lumina ca de bâlci a compartimentului.

M-aşezai pe locul meu, cu teama de a nu stingheri discuţia domniţelor, desprinsă parcă din a oricărei femei călătoare. Acum le puteam vedea. Una mai tânără, şi alta mai bătrână, dar nu suficient încât să-i spui aşa. Cochetau cu o temă pe care n-o înţelesei de prima oară, căci italiana venetă pe care-o rosteau îmi părea o păsărească cu accente umane. În cele din urmă înţelesei. Coana mare – să zic aşa, căci îmi dădea senzaţia de Coana Chiriţa plecată cu trebi la laşul Italiei – îşi expunea, cu ambiţie, părerile despre lipsa lui Dumnezeu din lume. Eu,

infestat de comunisme ieftine, mă aflam gata să izbucnesc dacă, din când în când, ca un ecou feminin al gândului meu, cealaltă – Felicia, înţelesesem –, n-ar fi intervenit. Mă priveau ciudat, mai ales când descoperiseră pe mine reverenda. Ca un fel de fantasmă decupată din visele dezinvoltei doamne bătrâne care, identificând în mine un posibil ţintar al înţepăturilor ei, se-aruncă într-o

diatribă anticatolică pe care nici cel mai îndărătnic protestant sau… ortodox n-ar fi putut s-o izvodească din glandele gândirii sale. Doar pentru că, aproape disperată, tânăra aştepta un răspuns la şuierăturile înveninate ale doamnei, mă rupsei din starea de lene anti-somn şi, oarecum înfuriat, mă pusei să-i răspund femeii. Când află că fac parte dintr-o Biserică tară papă, cu preoţi căsătoriţi, dar hirotoniţi, care nu doar că fac copii, ci şi-i mai şi cresc, pe faţă, cum se cade, când află salariul mediu al unui preot (şi nu minţeam!) sau condiţiile în care îşi desfăşoară viaţa, femeia păli! Mi-am adus o clipă aminte de toţi intelectualii rasaţi şi şcoliţi pân' occidente de soare pline, care fericeau pe catolici, dar n-aveau curajul să asculte adevărurile pe care aceştia le spuneau despre drama propriei lor Biserici. Când mai află că încă de mulţi ani, de foarte mulţi chiar, slujba ca slujba, dar predica în Biserica mea se ţine în limba poporului şi că, de cele mai multe ori, conlucrarea preotului cu simplii credincioşi aduce roade de excepţie, femeia se miră de-a dreptul. I-am povestit mai apoi despre cum posteşte ortodoxul, cum se roagă, cam ce e cu Liturghia noastră, cum duc bunicile ca ea copii, nepoţi la biserică, ce-i cu reverenda mea, de ce ţin la ea, şi-n Italia, şi aiurea… Apoi scosei icoanele mele „de drum", un triptic ce-mi spălase multe lacrimi, vorbindu-i de ele ca despre casa Prietenului meu, Hristos… Cea tânără, domniţa, avea un zâmbet cât toată faţa şi pricepui că, în ciuda italienei mele deloc bune (ca până azi!), înţelesese Duhul care-mi aburea carafa inimii umplută de vinul rece al dorului de ţară şi de Ortodoxia completă, de-acasă…

O luai pe coana Chiriţa un pic peste picior când mă întrebă dacă avem şcoli, străzi şi altele şi-i spusei – obraznic, ca un tânăr oarecare – că învăţăm în copaci şi ne preumblăm unii cu alţii prin canale colectoare. Dar ea nu simţise supărarea din răspunsul meu, fiind preocupată de cioburile ateismului său, care tocmai se făcuse zob.

Când trecură zece ore nu ştiu. Când am ajuns la capăt de linie – pentru ele, pentru mine un punct de plecare mai departe doamna cea vârstnică nu mai avea nimic arogant în glas. Îmi mulţumi şi, aprinzându-şi o ţigară alungită, îmi spuse: „A fost minunat şi vai, cât de repede a trecut timpul!… „Mi-am adus aminte de răspunsul dat de unul din părinţii profesori de la facultate, într-un moment identic, şi i-am răspuns: „Aşa e. Şi doar numai am vorbit despre Dumnezeu. Dacă L-am şi trăi, ne-am grăbi să-L întâlnim în toată splendoarea Lui… Cum zice Sf. Serafim – plusai eu –, scopul vieţii creştine este dobândirea Duhului Sfânt. Şi adăugai: în această forţare stă tot sensul vieţii noastre.

Felicia zâmbi şi, după ce-mi ceru adresa de la Colegiul ce-l urmam, îmi oferi o icoană cu Maica Domnului, având pe spate adresa spre care se îndrepta.

Ne-am revăzut după exact cinci ani. Felicia ne invitase, pe mine şi pe signora Volpi – la fel de fără vârstă la călugărirea ei. Şi, oare de ce, ceruse episcopului ce-o tundea în călugărie, în ritual oriental, oare de ce, mă întreb, ceruse să o cheme Serafima…

Povestea lui Rodríguez

— Poveste chiliană – Trecuse iama. Ca o geană de gheaţă împlinită-n lacrimă. Când se trezi de dimineaţă, Rodríguez privi pe geam. Isla Negra zăcea apusă-ntr-un soare care topea frigul. Clipi des, plângând de-atâta lumină. Lângă casa lor era casa Poetului, a lui, a lui Pablo Neruda. Comunistul. Chilianul. Poetul. Şi mormântul lui. Locul prin care fugise iama. Sau poate că venise primăvara.

Şi primul lucru fu să iasă-n nisipul plajei. Să caute valurile ce-l speriaseră de cu prima seară a lunii de iarnă… Departe-n zare un vapor îşi trecea umbra pătrată peste linia unui orizont, tot mai aproape de linia ce ţinea de Valparaiso. Călcă nisipul, rece încă, inimă de somn aşezată între siliciul oaselor de scoici. Undeva în dreapta, Punto del Tolea, aruncată-n miezul însingurat al Pacificului. Începu s-alerge, fremătând sub picioare nisipul. Toţi muşchii, adormiţi, se-ntinseră ca un arc de mapucho, căutând vânatul în chiar sângele lui… Mirosul putred de mare, ce-i umpluse plămânii pe de-a-ntregul, izbucni dinspre hoiturile de alge, trupuri clorofilice răstignite-n uscare. Îşi feri picioarele. Ştia răceala lor, alta, grea, lunecoasă-n oase… Intrau parcă în piele, făcându-se piele. Solzi de peşte, norii fierbeau peste ape.

Alergă. Alergă spre Punto del Tralea. Hămesit de foamea de soare, urcă, şi dincolo de crucea lui Hernandez, copilul de 17 ani, izbit

de valuri în cotul de fier al stâncilor, ridică

mâinile, ca o pasăre, ca o umbră de pasăre uriaşă. La cât era de urât, credea că seamănă cu el diabolo pus în colţul camerei de Poet. Arestat pentru molestare de gânduri, în Insula Paştelui, dracul acela cu chip de ochi de peşte, sângeriu şi iritat – simţea iarăşi în nas algele putrezind în tămâia primăverii – îşi găsise loc de odihnă în colţul camerei Poetului. Altă insulă. Alt Paşte. Alergă, căţărându-se peste stânci, neatingând nici aerul, ca de ceaţă, ce însoţea cu aură piatra. Câtă piatră – îşi zise – risipeşte Dumnezeu pentru bucuria de a-şi vedea creaturile bucuroase!…

Când ajunse-n capătul falezei naturale ce unea ţărmul cu orizontul, vaporul din zare se făcuse punct sau, cine ştie, urcase-n cer. Îl dureau picioarele şi-şi aduse aminte că bunica Palagia Ortuzar, femeia cea mai aproape dintre cei din viaţa lui, îi spusese, nu o dată, ci de mai multe ori – adică de tot atâtea cât valurile ce loveau ţărmul – că bunicul lui, Patricio Ortuzar de las Islas, alerga numai pe ţărmul întărit de retragerea valului… „Cum tare rămâne numai omul peste faţa căruia trece valul sărat al lacrimii…” Alergarea-i încetă numai când la capătul vârfurilor genelor era apă şi cer. Şi-nţelese atunci ce nu-nţelesese până atunci. Şi-aduse aminte că Poetul zicea: „Todo es amor!”

Ridică ochii. Ce minunat ieşise iarăşi Dumnezeu din iarnă!…

Copacul… ecumenic în fiecare dimineaţă luau drumul livezii. Nu era prea departe, dar tot freamătul îmbarcării în tractorul cu remorcă pentru muncitori, străbaterea satului, pe care de-acum îl ştiau ca pe un teritoriu aliat, puiul de somn de o oră pe care-l mai furau, şueta cu soarele ce-abia mijea, toate acestea făceau din plutonul care lucra în livadă – în ciuda ordinelor stricte, conform cărora militarii în termen nu mai aveau ce căuta la munca în câmp – cel mai invidiat pluton din Armata Română, dar ce zic, din toate armatele lumii. Ba chiar din cosmosul întreg… Aşa gândeau când, mângâiaţi de soare, se-ndreptau spre livada de cireşi şi vişini, de caişi şi piersici, livadă ce nu putea avea alt nume mai potrivit decât cel pe care-l poartă: Frumoasă.

Ei erau al doilea pluton. Primul, care stătuse aproape o lună, lăsase o impresie suficient de bună pentru ca oamenii să nu-i înjure sau să-i privească mereu cu suspiciune. Nu mai erau nişte animale, cum începuseră şi ei să creadă, ci, crescuţi mult în ochii oamenilor, ca

şi în ai lor, erau oameni. Haina de ostaş le dădea chiar ceva în plus. O văzuseră când încărcaseră baloţi pentru o crescătorie de pui şi tractoristul, om în toată tristeţea cuvântului, le-adusese zeci de cofraje de ouă. Lor, cărora foamea le era a doua natură. Refuzaseră zâmbind ţuica unora de la MAT, cărora le încărcaseră, tot aşa, baloţi de pe câmpul de lângă livadă. Atunci înţeleseseră că maiorul Vlad nu-i alesese la întâmplare, cum crezuseră.

Dovadă că nu-i deranja prin spărtura din gard să treacă lăzi cu fructele roşii ca rubinul regal, cu trupul atârnat de tirul de mătase verde al cozii… „Şi-au făcut plinul cu ai lui Florică", gândeau toţi, cu voce tare, bazându-se unul pe tăcerea celuilalt. Şi-abia atunci când, cu el în vârful cireşului, coman-dând fiecăruia să caute ceva, să treacă mai repede timpul, începură să cânte, descoperiră că unul era ortodox, altul ad-ventist, unul catolic şi unul penticostal, unul lipovean pe vechi, iar Ahmet, Ahmet nu putea fi alta decât musulman. Prima dată se uitară miraţi unul la altul când Gonţă căută să treacă pe lăutăreşte – el era singurul ţigan din Unitate şi se lipise de sergent pentru că nu-l umilea niciodată – şi aproape căzu frânt sub ploaia de… cireşe. Se plecă şi cântă şi el un cântec de şatră despre un Dumnezeu care venea la bulibaşa, şi bulibaşa-i da mămăligă… Ştiau toţi că-i vreo prelucrare nomadă a vreunui colind, dar Gore aşa bine-l cânta, că se uimeau toţi. De-aici până să îşi facă împreună rugăciunile nu mai fu decât un pas, şi ce era curios era că la masă se închinau cu toţii – chiar şi Ahmet, deşi Gore-i spusese că nu se poate face semiluna la masă –, iar în discuţiile lor, Dumnezeu era Cel mereu prezent. Când îl prinseră pe adventist jinduind la cârnaţii uscaţi pe care-i scosese nea Pândele, maistorul livezii, râseră şi-i dădură toţi din ciocolata cu care-i mângâiase tanti Mia, bucătăreasa, că-i tăiaseră lemnele.

Oamenii îi priviseră prima dată ca pe nişte ciudaţi. Nu fumau, nu beau, nu înjurau, iar când intrau în vorbă erau veseli, plini de şotii de bun simţ, sergentul adresându-se, extrem de serios, cu doamnelor sau doamnă, după caz, tuturor zilierelor de-acolo. Din mâna lor lucrul ieşea perfect, „pen' că zezizaţi, nu-i de colea să culegi cereşe" – repetau ei spusa lui nea Pândele, hulpavul „maistru de linee", cum mai zicea câteodată. Şi-aşa, cu oamenii aceştia pe lângă ei, cu bune şi rele, în bătaia soarelui de mai, şi-apoi de iunie, plutonul

ecumenic, cum îl numeau de-acum colegii, lucra din zori până-n seară ca o maşinărie… de război, bine unsă. Pentru ei era ca o glumă. Simţeau prelungindu-se într-un fel sau altul starea de odihnă de care avuseseră parte imediat după Revoluţie. Tot mai mulţi tineri se strângeau de-acum în jurul lor. Ascultau şi se mirau cum în nişte minţi la fel de tinere ca ale lor se afla atâta bucurie şi-atâtea despre Dumnezeu. Se strângeau şi fete, de de-acum mamele le ştiau în siguranţă cu soldaţii, nu ca-n alte dăţi, când le-ascundeau ca bunicile pe ele când au dat ruşii în ţară ca fluturii cei de varză vara. Puzderie.

Când au fost anunţaţi că de-acum gata, se vor retrage de pe frontul fructelor, băieţii au încercat un gust de supărare, ba i-au dat voie lui Gore chiar să cânte una albastră, cum ziceau ei cântecelor care le mângâiau serile de departe, prea departe de casă. Şi s-au retras în Unitate. Cu gândul la oamenii pe care-i lăsaseră acolo, între pomii zdrobiţi de roadă.

Nu s-au mirat deloc când, cu o zi înainte de terminarea stagiului militar, nea Pândele veni în unitatea lor. Prieten cu maiorul Vlad-gurile rele ziceau că şi de pahar –, nea Pândele mai venise printre ei, dar niciodată aşa pus la patru ace. Când, după ce dădu mâna cu ei, toaca bătu adunarea pe platou, din reflexul format deja în desele alarme ale unei operative, se despărţiră scurt de el, alergând pe platou. Fură surprinşi să-l vadă pe nea Pândele cum calcă alături de comandant, şi când comandantul îi dădu cuvântul fură şi mai surprinşi. Nea Pândele venise în numele oamenilor din Frumoasa să mulţumească soldaţilor din plutonul ecumenic – cum îl numeau la băşcălie colegii. Şi le împărţi băieţilor, ca de plecare acasă, nişte plicuri ce ţineau în ele solda lor pe… trei, patru ani. „Oamenii, oamenii au făcut chetă să vă luaţi ceva şi să vă aduceţi aminte de noi…”

Când trecură prin Frumoasă, a doua zi, în drum spre Bucureşti, braţele cenuşii ale pomilor, albite de soarele verii ce trecuse, salutau prietenește. Şi Ahmet concluzionă hâtru: „Mare-i Alahul creştinilor!… „zâmbind pe deasupra mustăţii lui tătăreşti.

S-au mai întâlnit între ei. Şi ca un făcut, au mărturisit că flecare în parte, dintr-o mică parte de bani, îşi cumpăraseră Biblia, să citească dintr-însa ca din sufletul ălor din Frumoasă. Doar sergentul era mai bucuros. El slujise acolo, în Frumoasă, la nunta lui Gore cu o chivuţă frumoasă, înveşmântat în hainele preoţeşti ce şi le cumpărase din banii primiţi atunci, păstraţi cu evlavie. Şi hainele aveau culoarea vişinei

putrede. Ca şi hainele cu care Ahmet, de-acum muftiu prin Medgidia, ţinuse să onoreze nunta lui Gore.

Copacul prieteniei lor păstra încă mireasma florilor ce-şi aşteaptă fructul.

Mutu Strâmbu

Satul aşa-l ştia. Mut şi strâmb ca o creangă din salcia ce umbrea apa puturoasă a bălţii ale cărei miasme nici crescătoria de porci a lui nea Nae nu le mai alunga. Poate că de aceea nu-i ştiau numele. Sau poate că-l vor fi ştiut. Acum unii-i ziceau Mutu, alţii Strâmbu, după cum le venea la gură. Ştiau de el unde doarme – sub adâncitura ca un coviltir de car de munte a podului, pe care-o încopciaseră nemţii peste apa Sărată nu şi unde, ce şi cum mănâncă. De aceea, când strigau mamele la prunci că aruncă mâncarea Mutului sau că-i dau Surdului să-i roadă, copiii mai c-ar fi crezut! De n-ar fi văzut ei cu ochii lor ochii de aur ai Mutului, de n-ar fi aflat cum din mâinile Strâmbului se făceau văzute cele mai de preţ puşti de soc şi cele mai acătării privighetori de pământ galben!... Ba unora dintre fete le împletise Mutul coroniţele de „premiu întâi" de rămăsese lelea Gura – aia de le făcea celorlalte coroniţe, cu bani – mai mută ca Mutu. Ba, odată, de-un sfârşit de an, Lelica a mică, premiantă la oraş, ceru bună-sii să-i facă de la Mutu rost de coroniţă, de uimi cu ea târgu'. Ce mai, avea de ce să fie iubit de copii omul acesta tăcut şi mereu aplecat. Dacă mai pui lângă toate astea şi faptul că el stătea de strajă la „coloana de vaci", cum râdeau pruncii, lăsându-le joaca la îndemână, începi a crede că era Mutu un soi de înger care, în căderea de pe nori, îşi frânsese limba şi aripile.

Numai dintre cei mari, cel mai abitir Mitică, îngrijitorul Bisericii, găsea timp a-şi bate joc de bietul Mut. Ba dinaintea cârciumii – că pe acolo trebuia să treacă bietul înspre coviltirul său subpământean, unde locuia cu gaie şi zâne, cum le spusese lor a lu' Arsa –, ba pe uliţa prăfuită de arşiţa vacilor interminabile, ba, mai grav decât toate – ziceau ei, ţâncii, strânşi la sfat, sara, la foc de coceni –, dinaintea locaşului lui Dumnezeu, de se mirau copiii cum mai poate merge la biserică nea Mitică de atâta răutate şi drăcească uitătură. Pe la spovedit mai scăpaseră copiii câte o zisă la Părintele, da' Popa Petre părea că nu-i aude. Auzeau numai cum Părintele mângâia pe Mutu când nea Mitică mai făcea câte una; ba Marius al Ioanei putea mărturisi că-l văzuse pe Părintele coborât sub malul de lut ce-i era Strâmbului casă, cu de-ale gurii. Şi-i auzise şi glasul rugându-se, iar Mutu

gângăvind nedesluşit, ca un plâns rănit… Nimeni nu-şi mai amintea de când îl ştia aşa. Sau poate că aşa era el de când îi ştia pe ei, pe toţi.

Când Părintele Petre a anunţat că vine vlădicul de la Oraşul ce le străjuia orizontul, emoţia puse stăpânire pe toţi. Copiii învăţau poezii, scoaseră din raclă hainele bătrânilor de pe când erau copii – şi abia atunci îşi dădură seama de ce Mutu-Strâmbu n-avea haine ca toţi, că le-avea ca pe-ace-lea… –, femeile văruiră casele, bărbaţii curăţară şanţurile, iar bătrânii – Doamne, nici nu văzuseră ce de bunici are satul – nu mai şedeau la taclale, ci alegeau boabe de fasole, căci şi Părintele se mirase cum că „vine Arhiereul la vreme de Post". Dintre toţi, numai Părintele Petre îl mai văzuse – normal, nu? –, iar ţaţa Liţa – da' cin s-o creadă? – se spune că-l zărise prin spitale, pe la bolnavi, de vreo două-trei ori. „Auzi mata, ditamai omul, cu greutatea lui, la bolnavi prin spitale!… zise nea Costică a lui Dorobanţ, sătul de vânzo-leală şi, însetat, mai trase un deţ printre dinţii galbeni ca turta de pe pieptul mortului. Dintre toţi, cel mai neliniştit părea Mutu. Lucra în curtea Bisericii cu o aprindere cum nu mai văzuseră sătenii… înconjurat de copii – fugiţi de prin curţi, că nimeni nu-i mai lua în seamă –, culegea mizeria din curte, grijea mormintele, aşeza piatră nouă pe alei, văruia… Toţi sentrebau cum putea struni Mutu-Strâmbu pe copii numai c-o privire, fără cuvinte, când lor le trebuiau palme şi uneori uluci luate de prin gard să le-ndrepte purtarea şi, mai ales, spinarea…

Când răsări soarele peste satul lor, Duminică, dis de dimineaţă, toate luceau ca o le din cele bătrâne, cu paietele răsucite-n sus, cu boabele de aţă roşie ş-albastră şi neagră şiroind peste apele de in care ţineau într-însele miresmele unei veri cu roadă. Şi-aşteptară să vadă venind un popă înalt, cu uitătura rece, căzut de prin icoane.

Mai întâi veniră preoţii din satele din jur. Şi-l văzură pe Părintele lor aprins de alergătură şi emoţie, cum unuia, protoiereului mai ales, i se adresa, iar acela, catadicsind, din când în când dădea din cap aprobator. Înţeleseră ei, oamenii, că-i totul în ordine… Şi când colo, din trăsura înflorită cu floare de soc şi iasomie, colea spre ei… însuşi Sfântul Nicolae din icoane!… Blând, mângâind aerul cu degetele împreunate în semnul Crucii, bătrânelul ce venea spre ei călca aerul. Nici când l-au văzut în hainele de Liturghie, copiii nu puteau face uitare de chipul de om cuminte, blând, cu o privire care, curios, aurie şi lăcrămată de dragoste, părea că seamănă cu a Mutului-Strâmb. Şi Mutu era şi el acolo.

Doar că nea Mitică, of, iarăşi rău, îl scoase-n tinda bisericii, spunând că „ia aerul domnilor veniţi cu Mitropolitul…” Era fercheş ca niciodată nea Mitică, mai ales că, la insistenţele lui, masa de după slujbă avea să fie făcută la casa lui. Copiilor atât li se părea de nedrept să şadă Mutu în tindă, încât vreo doi ieşiră şi se puseră lângă el! Şi văzură cum îi crescură Mutului două lacrimi de rouă la coada ochiului.

Liturghia mergea înainte, ca un cerc de lumină. Avea arhiereul o voce şi-o căldură, încât atunci când rosti cuvântul despre Evanghelie, părea că şi gâzele stau în loc, prinse ca

Într-o pânză de păienjeni… Atunci însă îşi găsi Mitică să iasă afară să horăie pe mut. Şi luând ligheanul în care-şi spălaseră mâinile preoţii şi Mitropolitul însuşi, în batjocură, aruncă apa peste Mutu-Strâmb. Şi ca şi cum zilei nu-i ajunsese emoţia ei, văzură pe Mitropolit tăind în două şirul de lume din biserică şi, înaintând, îmbrăţişă pe Mutu-Strâmbu, zicându-i, umilit de gestul de slugoi al lui nea Mitică: „iartă-mă! Iartă-ne, frate!…”

Tot gândul îi ducea pe toţi că nu se poate, nu avea cum să se fi întâmplat asta!… Mutul-Strâmb se-ndreptă din încovoiala din care şedea şi, cu ochii şiroind de apă, sfinţită prin spălare de preoţi, şi de lacrima sfinţită de durere, se-ndreptă cu totul. Ba mai reuşi să îngaime: „Hristos Viu în mijlocul nostru, Înalt Prea Sfinţite!…

Ca un trăsnet de lumină se strecură printre oameni. Părea că cerul întreg se deschide şi o rază de Sus biruie umbra de răcoare a întunericului pe care ura o strecurase-n sărbătoare. Femeile începură a plânge ca la mort, bărbaţii amuţiră, iar copiii săreau în cerc în jurul Mutului care vorbea, Strâmbului ce juca acum cu ei. De o parte, Vlădicul, chip de sfânt, umplea cu bineţe icoana ca de înviere…

Înainte de a pleca spre Oraş, Arhiereul le mulţumi oamenilor şi le ură să se-ndrepte ca strâmbul lor şi să capete glas de rugare ca mutul lor, care de-acum numai nu cânta… Gustă din bucatele de post puse-nainte şi, bucuros de aşa o zi luminată, plecă mai departe.

Mutu-Strâmbu spunea că pleacă vlădica spre alţi muţi şi strâmbi, ce-şi aşteaptă îndreptarea şi graiul… Ce-şi aşteaptă îmbrăţişarea.

Inimi în vestoane

Nu-i venea a crede. Ştia atât de multe despre lucrurile ce-aveau

să i se întâmple, multe contradictorii, paradoxale, şi tocmai poate de aici izvora un fel de nebunie a indiferenţei. Care-l paralizase până-l văzu pe tatăl său, înlăcrămat şi tulburat, rămas umbră pe faleza de ciment a peronului. Ba chiar, străbătând Valea Prahovei, rămase cu gândul acasă, privindu-se şocat în geamul aburit. Murdar de un soi de grăsime a sudorii călătorilor… Călare pe o valiză de lemn, faţă de care n-avea niciun fel de proprietate, pleca în căutarea bărbăţiei, cum se-agitaseră toţi să-i spună. Citise mai demult, nu-şi mai aducea aminte, cum tinerii dintr-un trib de aiurea

— Iar nu-şi aducea aminte de unde –, ca să-şi vădească trecerea de la o vârstă la alta, dintr-o vârstă în alta, mai corect, erau duşi departe de sat, în pustia de pe lângă sat, pentru ca vânând, învăţând mânuirea armelor, descifrând în stele tainele luptelor vieţii care le stătea înainte, să fie admişi ca bărbaţi. Cam asta era în sufletul său când primul somn – aiurit de aburii alcoolului ce-l respirau ceilalţi din jur – îl fură, ducându-l prea departe de lume ca să-şi mai aducă aminte pe unde.

Străbătuse Capitala cu ochii uimiţi. Mai fusese prin oraş, dar ca acum, aşteptând să se crape-n două cerul că pleacă el în armată, nu-i fusese dat să trăiască. Valul de oameni ce se rupsese peste el în tramvai, în drumul spre autogara, îl rupsese de imaginea unui Bucureşti aproape cenuşiu, cu macaralele

— Ca nişte fire de tort – fantomatice, schiţând pe cer umbre absurde, faţa tristă a oamenilor, gustul de cremă de ghete al aerului şi al apei, praful de pe drum – ca şi cum abia ieşea dintr-un sat –, toate, toate îi lăsară în suflet un soi de zgură. Identificase între mahmurii care-l însoţeau, aburiţi de aerul tare al nesomnului, mirosind a alcool stătut şi a tutun de Carpaţi jură, pe câte unii care mergeau în acelaşi loc cu el, departe de Capitală ca la 60 de kilometri, ceea ce nu ştia dacă e mult sau puţin… Chiar parcurgând drumul, în plină câmpie ce zâmbea a rod deplin, pândit deja de bucuria toamnei şi de ochii aburiţi de griji ai oamenilor din câmpie. Îi cunoştea, măcar şi din vacanţele petrecute peste dealurile Drăgăşanilor, între livezile de pruni şi meri încărcate de lumină, cu văile pline de cumpăneala clorofilei în flori, oameni gureşi şi muncitori, aspriţi de vântul câmpiei, însetaţi de raza de soare topită pe buze. Îi cunoştea, credea el, şi nu-i cunoştea, descoperi el mereu tulburat de vertijul vorbirii lor, de paporniţeala dură din jur, un soi de mutare a pieţei în autobuzul, RATA, care-i purta înapoi spre casă. Se

miră să vadă-n coşniţele largi zahăr şi ulei, fainã şi alte produse pe care se aşteptase să le ducă ei spre oraş, iar nu invers.

Îi ascultă o vreme şi aţipi. Huruitul, ca pe grunj, al autobuzului îl trezi, aproape speriat că a ajuns. Dar mai avea. Deja din cei mulţi din tren rămăseseră puţini în autobuz, iar la coborâre din acesta, rămăseseră şi mai puţini, dintre care unul în haină de militar, caporal, aprins în obraz de venirea lor, a bibanilor, linguşitor şi „tainic" în exprimare, încât simţi un nod de gheaţă în gât. Când, lăsând satul în urmă, străbătură calea de piatră prăfuită a drumului, de departe, caporalul le spuse, cu mândrie, că antena din zare

— O macara, iarăşi, fără braţ – este „a lui", şi văzându-i mândria, ceva din gheaţă i se mai şterse. Când se opriră în faţa porţilor unităţii, un soldat uriaş, cu arma pe umăr, strigă cu bucurie păgână: „Au venit bibanii!..."

Dincolo de gânduri, minunea de loc în care se afla îl rupse de falsa casă de acasă. Falsă pentru că numai ochii mamei sau ai tatălui erau casa propriu-zisă, iar aici, oricât de frumoasă era pădurea şi oricât de aprinsă de răsuflarea toamnei, oricât de zăpăciţi – în sensul bun – îi erau camarazii, aici n-aveai ochi în care să te uiţi. Dezbrăcaţi de hainele civile, duşi la dezinsecţie – şi-aici luase primul culcat pentru că atrăsese atenţia unui soldat, un pic ciudat, că se spune dezinfecţie sau, cel mai corect, cum zise Ţineghe, primul lui prieten, deratizare de trupuri... şi-acela o fi crezut că l-au înjurat –, tunşi aproape chilugi şi îmbrăcaţi în hainele de vară (târzie), şi-au zgribulit inimile în vestoanele de vară date toamna târziu, fără hainele care-ar fi putut să le dea căldura. După ce li se confiscaseră mai toate luxurile culinare de acasă – inclusiv zahărul cubic –, după ce-i cazaseră în cabanele acelea prelungi care colcăiau de şobolani (până astăzi ţineau nările sale mirosul de şobolan, până-n şira spinării...), prima noapte – în care fusese pus planton unu şi trei, prima alarmă – în care fuseseră duşi noaptea, în plin câmp, la cules porumb pe malul zălud al Argeşului –, prima foame făcută în comun, prima sete-n care băuseră apă din bălţăria plină de mătasea broaştei, toate acestea şi multe altele

— Poveştile de familie, dragostile trădate –, toate-i umpluseră viaţa cu oameni noi, gânduri şi drame care-l cotropeau. Deveniseră alţii. Hainele verzi, decolorate de prea mult spălat, soarele care le umplea încă dimineţile făcuseră din ei altcineva. Constatau pe zi ce trece că nu mai aveau aproape nimic în comun cu cei care erau când

veniseră aici. Cearcăne sub ochi, gesturi şi cuvinte murdare, pe care nu îndrăzniseră să le-audă înainte, le rosteau, cu rost şi fără rost, într-un soi de cârdăşie tembelă, vecină cu prostia. Răniţi de multe din veştile care veneau de-acasă – lui îi murise bunica şi aflase, ca din întâmplare, despre toate ale morţii ei chiar şi depunerea Jurământului de credinţă nu-i mai emoţiona. Deveniseră bărbaţi, absurd încorsetaţi în reguli, multe din ele de-a dreptul stupide. Când fuseseră la trageri, spre Scărişoara, ascunseseră în geanta de la masca de gaze pâine. Le era mereu foame şi mazărea decorticată, care le umplea burţile, nu le putea anula, nici măcar în parte, fălcile ca de excavator ale foamei, care rupea bucăţi mari, uriaşe, din tinereţea lor. De senzaţia de foame nu scăpau nicicum, nici măcar noaptea, în timp ce dormeau auzindu-se câte unul care, ba gemând, ba scrâşnind din dinţi, cerea demâncarea, cum spuneau brâncenii care erau cu el în platou.

Când venise noiembrie şi schimbase hainele cu unele mai groase, calvarul părea că nu va înceta niciodată. Beţia puterii, la veterani, şi beţia cealaltă, de alcool – în care se uneau unii cu alţii, într-o frăţietate aberantă, aburită nu numai de consumul (îngurgitarea) unor cantităţi uluitoare de alcool, ci şi de un soi de prostie de turmă – răneau pe ceilalţi, nebeţi de putere şi nebăutori de alcool, şi dacă la asta se adăuga şi faptul că nu fumai, erai gata, condamnat la un soi de moarte lentă… Uitaţi în post, furaţi de dreptul de hrană, îmbrăcaţi cu jumătăţi de uniformă… Nici între ofiţeri nu era altfel. Blazaţi, cu faţa unor învinşi fără şansă, doar în antrenamentul fizic, privindu-le corpurile descărnate, dar tinere, mai aveai senzaţia că sunt vii. Rar auzeau un cuvânt bun, şi-acela numai şoptit, ca să nu-i acuze ceilalţi de umanism exagerat în tratarea soldatului. Care trebuia umilit, înjurat, exploatat… Când adormea, sprijinindu-şi capul de câte un copac sau de marginea vreunei mese, înţelegea mai mult ca oricând că e în mâna lui Dumnezeu, că în hăul aberant din jur nici măcar prima ninsoare nu mai reprezenta ceea ce altă dată era primul surâs al cerului. Şi cel mai greu a fost în noaptea de Sfântul

Nicolae, când nimic din taina bunătăţii nu se-abătu peste ei. Doar el, în noapte, aşezase în bocancii colegilor câte o ciocolată, mică, de 3 lei, dar care-i făcuse şi pe cei mai aspri – Bateria a Il-asă lăcrămeze. Doar secretarul de partid îl cercetă de dimineaţă – fusese uşor de descoperit Moşul, pentru că cine putea cumpăra 80 de ciocolate fără să se vadă, cheltuială de soldă pe trei luni?! Nu-l certă, îi

spuse doar că pe viitor să lase deoparte chestiile cu poezia copilăriei… Şi nu se miră când el însuşi, un tânăr locotenent, la plecare îi întinse un caiet nou, cu foi veline, cum îşi dorea de mult, spunându-i: „Pune

1 în bocanci…" Atunci înţelese de ce nu fusese admonestat la alte multe dintre năzbâtiile sale. Dincolo de grade, erau oameni.

Când izbucnise Revoluţia erau toţi copii. Făcuse o gardă, lungă şi albă. Peste cele dintâi zăpezi ale lui noiembrie 89 se lăsaseră deja înserări de noroi, iar decembrie îi prinse copii. Fusese în prima permisie acasă, trăgându-şi peste uniformă o manta nouă, să nu se vadă tocitele-i haine de dedesubt. Dar şchiopătatul de la cuiele din talpă n-avea cum să-l ascundă. Fusese bine, şi totuşi… Chemarea grabnică la unitate, ordinul de război. Huruitul rachetelor gata de lansare. Lăzile de muniţie, nebunia ordinelor – aproape contradictorii în prima noapte –, gravitatea ofiţerilor (treziţi „de-un nevăzut îndemn", şi-aduse el aminte de Albatrosul ucis al lui Labiş), toate păreau că alcătuiesc un scenariu anterior, cu un regizor corupt de dramatismul zilelor. Ziua mai era cum era, vedeai faţă de om. Dar noaptea, culcat pe câte o biută de telecomunicaţii sau cu ochii zdreliţi de oboseală, pândind orizontul de pe culmea câte unei gropi de adăpost, săpate de cu vreme – şi culmea, curăţate cu obstinaţie de câteva luni bune, săptămână de săptămână, ca şi cum cineva s-ar fi aşteptat!… –, toate erau viaţa lui. Când în vestonul unui coleg descoperise un Nou Testament mic, verde, era deja crescut să-nceapă citirea. În valul de oboseală, singură mângâiere.

Şi veni Crăciunul! Televiziunea era deja liberă şi ţara, ţara părea liberă! Doar ei, în operativitate maximă, se mai temeau unii de alţii şi de un nevăzut duşman care-i purtase la periat de păduri, prin şanţurile de pe lângă câmpul unităţii – adânc cât matca unui râu, prin lunca Argeşului, în căutare de năluci teroriste.

Iar când în noaptea de Crăciun schimbase garda, plecase cu locotenentul ce ţinea magazia de alimente să le ducă ceai şi sandviciuri celor din post, cântând colinde. Colindul ca parolă i se părea cea mai însemnată victorie de până atunci a Revoluţiei. Şi banderola tricoloră – pe care o mai ţinea încă semn de carte în Biblia de acasă – ce-i păzea braţul să nu tremure. Căci Dumnezeu însuşi făcea de-acum parte din Neamul lui.

Nici nu ştia când crescuseră colegii lui. Erau bărbaţi. Ostaşi, dar bărbaţi. Bărbile ţepoase – unde era caporalul să le mai dea cu mâna,

controlându-le feţele!… mustăţile netăiate, cearcănele cât sărutul cafelei pe buza unei căni, tensiunea din glas, toate erau parte din ei. Şi Colindul ce străbătea unitatea… Şi brasarda tricoloră.

Oamenii din sat, pentru care alergaseră întotdeauna cu drag, se simţiseră datori să-i colinde-n felul lor. Trimiseseră porci şi vin în unitate, dar cine să aibă timp de ele! Se uită că până şi cei mai setoşi se ţineau deoparte, de teama de a nu le periclita celorlalţi, camarazilor, viaţa. Pentru că aşa era aici. Unul în celălalt. Fiecare depinzând de toţi şi toţi depinzând de fiecare în parte. Şi când, după o secetă de frig ce-ncovoia deja oboseala din ei, au început să cadă primii fulgi, s-au simţit iertaţi de toată copilăria lor…

* * *

În noaptea aceea se găsise unul beat să-l ameninţe pe plutonierul Capşă. Şi acesta, miliţian de treabă altfel, înnebunise de frică. Şi postat, Dumnezeu ştie cum, în geamul de sus al Bisericii pe care Domniţa lui Vodă şi-o alesese

loc de împărtăşire cu pământul, amenința, cu arma din dotare, pe singuraticii cetăţeni ai satului. Oamenii, oameni de treabă, iuţi la vorbă, dar iertători, anunţară în noaptea de Crăciun, când totul părea că se limpezise, unitatea militară. Şi ei, gata oricând de moarte, plecară. Drama cea mare era că tov Capşă trăgea din când în când câte-un „glonţ de control", ca oamenii să-i ştie de frică, în direcţia Orfelinatului de copii, şi micuţii şedeau îngroziţi, ghemuiţi, apăraţi de fata aceea ce sucise mintea la jumătate din divizie prin frumuseţea ei, dă-i şi temperase la loc, prin cuminţenia ei. Hotărâţi, se-mpărţiră pe plutoane de atac, dar orice mişcare era taxată de sus cu rafale de căţea, semn că miliţianul se-ntărise bine pe poziţie. Celălalt coleg al lui, Tase, un sergent major, urla la el cu glas rugător – cum nu-l auzise vreodată satul, căruia-i lătra mereu câte ceva. Capşă era mereu acela care tempera zelul lui Tase, dar acum parcă înnebunise. El ştia ce-nseamnă frica. O văzuse de îmi de ori strecurându-se pe feţele colegilor săi, şi-n inima sa, pe sub veston. Fie la pasul ariciului pe frunze – care semăna, nebun, cu acela al omului –, fie la câte-o frângere pe creangă pe dinaintea gheţii ce cuprindea, în fiecare înserare, sufletul şi mintea celor din posturi. Dar acum nu mai simţea nimic din toate acestea. Căutară, o secundă, cu ochii o breşă prin care să se strecoare, dar nu

aflară nimic. Ofiţerii erau mai tăcuţi ca de obicei, mai ales că, undeva, printre copaci, şedea rănit de un ricoşeu de glonţ unul din săteni. Unii ziceau că e nea Stană, omul care le-adusese în zori băieţilor porcul de Crăciun. Venise şi Părintele. Om la 40 de ani, un pic albit la tâmple, de obicei calm. Acum era tăcut. Se roagă, gândi el. „I-e frică popii!" rosti Ţineghe, cu toate că ştia că o astfel de replică lui nu-i putea fi plăcută.

Remarcaseră toţi că este mai tăcut, în ciuda limbuţiei sale proverbiale. Îşi găsea de lucru totdeauna singur, cât mai departe de ei, colegii lui, şi de gradaţi, mai ales aceştia vânându-l, pentru că reprezenta pericol pentru „macaroanelece şi le purtau pe umăr cu neghioabă mândrie şi fonfaitoare neghiobie. Multă vreme se plânseseră bibanilor cât au tras ei pentru o astfel de onoare, dar când veteranii lor se eliberaseră – făcuseră trei luni de armată în plus la… cules de prune, pentru ca instrucţia să fie deplină –, le povestiseră lor, bibanilor, că ăştia de se plângeau mai tare erau mereu cei cocoloşiţi, de care ei nu se putuseră lega, că erau oamenii secretarului PCR şi ai Clstului.

Acum toate erau în urmă. Din turn, rafalele se înteţeau. Şi ningea a Ajun de Crăciun. Înţelese atunci de ce Părintele era îngrijorat. „Cum să facă Liturghia mâine?!" gândi el, când înţelese că, în fond, era Ziua de Crăciun deja. Merse la Părintele, îi luă mâna – semăna cu a Părintelui Tavi, prietenul vacanţelor sale – şi-i sărută albul înfrigurat: „Mulţi ani, Părinte! E Crăciunul! 44 Ca sculat din somn, Părintele-i mulţumi dintr-o scurtă mişcare de cap. El părea un comandant de oşti, pe când ofiţerii păreau umili soldaţi, pe lângă aristocraţia Părintelui. Dar ochii sfredelitori în noapte ai Părintelui i-aprinseră o luminiţă de soluţie.

Se ridică. Deloc grăbit. N-auzi decât cum comandantul său, locotenent tânăr, nu-i ordona, ci-l ruga să stea jos. Ca şi cum n-ar fi auzit nimic, se-apropie târâş de gardul bisericii. Deschise poarta care scârţâia ca un capac de sicriu şi-n timp ce miliţianul trase spre poartă, el se sforţă şi sări peste gard în partea opusă. Cât hârâitul mitralierei nu se opuse încă, alergă, cum n-o mai făcuse, spre cavoul tinerei Domniţe. Şi-adusese aminte că între cripta fetei şi Altar-citise în istoricul bisericii într-o duminică, în permisie scurtă, „la o bere", cum ziceau băieţii, „la o îngheţată", cum argumenta el, când se abătuse pe la biserică să pună o lumânare pentru bunică-sa, care murise în ziua când el ajungea în Unitate – există o legătură, ca un soi de şanţ acoperit cu

dale de piatră, şi zărise atunci, pe ziuă, o deranjare de dală.

Acum, cu baioneta – nici n-ai fi bănuit că i-ar fi putut fi de folos

— Scoase încă o bucată de tencuială, ce ţinea dalele laolaltă, şi coborî. Era cum bănuia. Un culoar cam cât un stat de om în mersul piticului. Şi, uşor, se strecură. O clipă i-a trecut prin minte că vreun dulap sau chiar stranele puteau să blocheze intrarea. Dar nu, era Ajunul, omul de sus, din turlă, trebuia să înceteze, trebuia să-i lase pe oameni să prăznuiască primul Crăciun liber. Nici nu-i venea să creadă câte potlogării aflase, în doar două-trei zile, despre Ceauşescu şi ai lui – în fond, ai lor, căci toţi, într-un fel sau altul, se plimbau ca nişte năluci bezmetice prin mintea sa. Agitându-se mult şi brusc, îşi aduse aminte de moarte, care acum i se arăta zăludă şi absurdă. El, netotul într-ale vieţii, visa să trăiască. Şi-aduse aminte că Gabriel, planton acum la Corpul de Gardă, îi dăduse Scriptura aceea mică, verde-n coperte şi plină de cuvinte deştepte, cum zicea el. S-ar fi pus jos să citească, atât de cruntă era frica ce-l cuprinsese…

Nu. Dulapul nu era acolo. Uşor, se strecură pe trepte. Atât de uşor cât îngăduiau bocancii lui, de elefant… Treaptă cu treaptă. Aproape că-i auzea răsuflarea, gâfâitul celui din turn. Ar fi trebuit să tremure de frică, să-i sară oasele din încheieturi. Dar pe dinăuntru crescuse bărbatul… Şi-ajunse în spatele lui Capşă. Brusc, acela pricepu că-i prins şi crezu că-s mai mulţi. Şi gândind la umbrele sfinţilor, alungite pe pereţii de humă luminoasă, care-ar fi putut să-l contrazică, cu un calm ce nu şi-l ştia, susurând un colind, apucă ţeava căţelei ucigaşe şi-l luă în braţe pe Capşă. Mirosea a moarte, a frică, a nebunie… Un plâns de groapă-l rupse pe acela-n două. Dinspre poartă se-auziră paşi grăbiţi, care înţeleseseră cine putea cânta un colind din turla bisericii.

Când s-au ivit zorii zilei, el dormea. Din clopotul de bronz al bisericii din sat, dar de la Vodă Brâncoveanu de la 1700, zvoni satul că Betleemul îi umple ulițele. Ca dintr-un somn lung, oamenii se treziră surprinşi de o aşa veste: Hristos. Se naşte!

Îşi imaginase oricum altfel Crăciunul din acel an. Şi când la jumătatea Liturghiei câţiva soldaţi, cu haine de cătănie, se-apropiară de iconostas închinându-se, câteva bătrâne-şi duseseră la gură a plâns colţurile basmalelor. De când nu mai văzuseră soldaţi închinându-se!… Sau poate plângeau pentru soldaţii lor, trecuţi din iubirile lor în pomelnice curate şi-n daruri de ceară şi colivă.

Nu se mai mirară niciunul când, pe când Părintele se împărtăşea, soldaţii, purtând brasarde tricolore, se-apucară să colinde. Schimbând garda cerului…

* * *

Era preot deja de zece ani, când, ieşind de la o slujbă, undeva în Moldova, dintre cei care-i aşteptau binecuvântarea se desprinse un tinerel, sfios şi luminos deodată. Când se-apropie, remarcă vesta de seminar pe sub haină şi-i zâmbi larg, ca întotdeauna unuia ce-ţi urmează. „Ştiţi, Părinte, tata ar vrea să vă vorbească…" Crezu că-i va cere câte ceva, poate chiar o relaţie la directorul seminarului, bun prieten. Abia când se apropie de tatăl băiatului, văzu că acela şedea într-un cărucior, om încă tânăr, cu putere-n pumni. îi întinse mâna, prezentându-se. Acela zise: „Ştiu, Părinte, vă cunosc… Sunt… plutonierul Capşă. Am vrut să vă mulţumesc. Din nefericire, o boală grea mă ţine pironit pe scaunul acesta. Dar nădăjduiesc că-i semn că Dumnezeu mă iubeşte şi-mi va ierta nebunia de-atunci, ţineţi minte…

Oare din întâmplare se-auzi un glas de colind dinspre biserică? Fără voie, duse mâna la braţul stâng, căutând rana tricoloră. Din care izvora bucuria iertării.

O, de două ori fericitul!

Tata aşa-l ţine minte. Coborând partea aceea abruptă dinspre strada Pajiştii, unde casele semănau în toată copilăria mea cu nişte turte dulci tăcute de vreo cotoroanţă, ca să mă atragă pe mine şi pe soru-mea în vreo pădure cu blesteme. La un capăt, verde şi adâncă, era pădurea Tâmpei, cu toate tainele ei, cu drumul spre Fântâniţă şi de-acolo, mai departe, pe lângă Piciorul Boului, spre Masa Generalilor, buză de piatră străjuindu-mi visele militariste, când c-o sabie de lemn aplicam corecţii tuturor neamurilor care-mi supăraseră Neamul. Pe-acolo dar, ca păianjenul pe-un fir de mătase în aurul amurgului, cobora Părintele Macarie. Neam de departe cu bunica, şcheian get-beget, cum ziceau ei, omul acesta-i marcase tatii toată viziunea asupra preoţiei. E drept că mai erau părintele Iulian sau părintele Ştefan, pe care tata-i ţinea în inima sa, sau părintele Constantin, cel cu moarte de martir. Dacă atunci când vorbea tata despre ei văzduhul zumzăia de lumină, când era adus în glas Părintele Macarie, aerul se umplea de tămâie şi busuioc, iar cuvintele tatii păreau unse cu miere, din cea albă ca de floare de salcâm…

Memoria copilului care mai locuia în tata, mai ales când se

copilărea cu noi în fugă după fluturi sau în jocul cu roua dimineţii pe tăpşanul nalt dinspre Troiţă, aducea mereu dinaintea noastră pe Părintele care atât l-a iubit pe tata, încât, la o vreme în care tata a trecut munţii dinspre Săcele spre Cheia, pe la pas (să fi avut 14 ani când, cu maşina, am refăcut drumul pe care tata, fecioreşte, îl făcuse în căutarea mănăstirii), l-a primit ucenic la chilie şi numai intervenţia unora din familie l-a readus acasă. Dar dorul de pustia din creierul munţilor îi rămăsese tatii tot aşa cum Părintelui Macarie îi rămăsese gândul la copilul Mărioarei, căruia-i mai trimitea câte una, alta, mai ales tămâie, Biblii sau cărţi de rugăciuni şi icoane. Lucruri rare şi anevoie de găsit prin anii ’60, când prigoana zăpăcea ţara. În vremea aceea, într-o dimineaţă de august, să fi fost Postul Adormirii Maicii Domnului, a venit mai întâi zvonul şi-apoi certitudinea că Părintele, nu foarte bătrân, a murit. Cine-ar putea să-mi spună ce-a fost în inima celor care-l iubeau?! Şi cum ar fi putut să nu-l iubească? Pentru că de la crucea care marca întretăierea drumurilor şi cărarea ce urca muntele, cu o Maică a Domnului în icoana înnegrită de ploi ca o şcheiancă în toată puterea – apărând în braţe Pruncul de argintul ploii sau de albul ca de plumb al zăpezilor, de urcuşul vitelor spre pajişte sau hărmălaia beţivilor, destinzându-se doar când copiii furau cu gândul coroane fermecate, zburând cu sania peste malurile de piatră şi pământ – şi până la icoanele de pe pereţi sau făina rară de cozonac a Sărbătorilor, ei respirau pe Dumnezeu prin el. Mântuirea păcătoşilor, cartea care cu imaginile ei zburlise gândurile mele, dar care mă încântase cu aer de Athos (despre care aflasem că-i un Munte mai mare decât Tâmpa sau Piatra Craiului…) sau sticla care păstra în ea – ca piersica sâmburele-i de amară, robită mireasmă – Crucea Domnului Hristos, aşezată cupenţeta, piesă cu piesă, clipă de răbdare după clipă de răbdare într-o uimitor de corectă icoană, toate acestea făceau din mine un martor de departe al trecerii Părintelui printre ai lui. Ba aflasem că, din clasa I, bunica mă dăduse pe-o foaie cu numele la Părintele. Plânsesem prima dată, crezând că-i ca la şcoală, când o colegă de-a mea ne scria pe hârtie dacă făceam rele… Până când mamaia mi-a explicat că m-a dat pe foaie de bun, ca să cresc mare şi deştept. O, şi cum mă simţeam eu că-s de deştept că se ruga Părintele, şi cum mai alergam şi mă luptam cu vântul şi soarele, prin ponoarele cu izmă păgână, pentru că Părintele se ruga…

Era prin ’78, aşadar, când a murit. Şi o vreme parcă nu-mi venea

să urc pe Costiţă spre strada unde ştiam că nu mai era bucurie… Doar nu-l văzusem, dar atât de mereu era pomenit – chiar şi de-un vecin ungur, care-l iubea şi el că moartea lui mă afectase, deşi nu prea ştiam ce-i cu moartea asta. Văzusem cum au primit oamenii pe tanti Lenuţa când s-a întors să le zică, lux de amănunte şi plâns, cum a fost cu îngroparea. Era noapte târziu când se strecurase să povestească şi am adormit, neghiob obosit, şi-atât am ţinut minte până-n zori, când, răsărind soarele, şi oamenii mari din jur şi-au schimbat gândurile. Doar tata, tata mai ofta, şi cred că atunci când bătea toaca din tumul cel mare de la „Sf. Nicolae", era cu gândul şi la Părintele…

* * *

Când s-a îmbolnăvit mamaia, nu mai ştiam. Mirosul ei de vanilie şi zahăr atins de mâinile ei ca de înger m-a însoţit în toate nopţile când, văzând pe tata plângând, am înţeles că nu mai e mare lucru de făcut. Ceva grav, al cărui nume şi astăzi mă tem să-l rostesc, se cuibărise în trupul ei plăpând şi curat, de văduană tânără rămasă cu Dumnezeu şi cu patru copii mici, pe când bunicul (i-aş fi spus tata mare, mă gândeam, dar cum poate fi cineva tată mai mare decât tatăl meu!…) se înfipsese în coasta Prahovei, mal de vii şi de morţi, prea tânăr să-nţeleagă ce i se întâmplă (tata, „ăl mic", avea 5 ani). Graba unei plecări în miez de noapte, aerul grav al mamei, zâmbetul înroşit de plâns al dulcii mele surori, Doamne, şi azi mi-aduc aminte de drama de-atunci! Când s-au întors, cât să fi trecut toate, lucrurile erau însă altele. Un soare de har lumina iarăşi ochii şi vieţile noastre. Ce se întâmplase?

Plecând în grabă la Bucureşti, cu grija nespusă de a-şi vedea mama ridicată dintre morţi, căci mai mult moartă era, copiii bunicii (căci tata, unchiul şi mătuşile păreau că-s grabnic retransformaţi în copii, deşi, aveam să constat mai încolo, acel moment îi îmbătrânise tare…) ne lăsaseră acasă pe toţi ceilalţi, răniţi de aşteptare. Aveam icoană, dar nu ştiam – nici acum nu ştiu – să mă rog. Am luat un creion şi am scris o poezie pentru bunica. N-o mai ştiu, doar aşa, ceva, ca un refren: „Mamaie, mamaie, să te-ntorci din depărtare!…" O confundam, oricum, în mintea mea, pe bunica aceasta cu Sfânta Maria, iar pe cealaltă, inimă de cer, cu Sfânta Parascheva, căreia îi văzusem de-atâtea ori icoana… Aşa că am zis ce-am gândit.

Aveam să aflu că acolo, la spital, după ce încasase o sumă

enormă de bani, marele Profesor, al cărui nume îl ştiu, dar îl tac, hotărâse, ridicând colţul de la baticul ce-i păzea bunicii capul, uitându-se superficial – era încă una din cei mulţi tare, erau paturi şi pe coridor, dintre cei veniţi la el ca la un dumnezeu al vindecărilor – hotărâse, aşadar, că nu mai e nimic de făcut, grăbind-o chiar să plece ca să nu-i moară-n spital lui, marelui (cu adevărat o zic) chirurg. Nu suma mare de bani îl întristase pe tata, cât nonşalanţa, privirea de sus aruncată bunicii. Ştia că profesorul n-ar fi avut timp mai mult

— Îl chemaseră cu pile s-o vadă mai înainte decât îi era timpul –, dar privirea aceea aruncată ca unui câine era prea mult pentru copiii din ei, ce-şi făcuseră din mamă icoană.

Nu mai ştiau să ne spună care fusese cu ideea să o ia spre Cheia, nu direct prin Valea Prahovei. Eu gândeam că oricum n-are rost să treacă bunica, muribundă, pe la Breaza, de vreme ce-avea să-l vadă pe bunicul imediat, îndată ce închide ochii (să-nchizi ochii ca să vezi ce ţi-e dat!...) şi poate că asta fusese şi-n capul şoferului – bunicul din partea mamei –, care-şi biciuise Dacia pe şoseaua ce urca firav spre culmile ce străjuiau cheia din munte. Lăsaseră mănăstirea

Suzana undeva în malul drumului şi-nfruntând gheţuşul şi frigul – era înspre sfârşitul iernii urcară până spre Cheia. După zile întregi de comă, bolnava dădea semne că-i vie. Cuprinşi de uimire, şi-au adus aminte ce mult îşi dorise bunica să mai ajungă o dată în mănăstirea Părintelui Macarie, cel mult mângâietor. Cu cât se-apropiau mai tare, au înţeles că trebuia să oprească. Bancheta din dreapta dată-n jos ca să ţină trupul ca de muribund al bunicii, greul drumului, concentraţia aspră, dorul de casă – aveau ceva timp de când plecaseră –, toate-i opri ţintuiţi în loc. Dinainte mănăstirea, ca o mireasă cu fruntea în soare, zveltă şi uimită de-atâta cer, şedea aşteptându-i. Tatii îi vor fi tremurat gândurile amintindu-şi de încercarea lui de evadare, pe care doar privind-o pe mama şi pe noi n-o mai regreta, dar din care rămăsese cu un mare, adânc respect pentru tăcere şi rugăciune, pentru monahi şi pentru Biserică. Şi-atunci, căutând mormântul Părintelui să pună o lumânare, fir de dor aurit, i-a trecut prin cap – cum numai unui copil îi poate trece – că şi măicuţei i-ar place să vadă, s-atingă mormântul Părintelui. Şi-a luat-o în braţe cu voinicul celălalt, aşa, fără viaţă cum era – că şi crezuseră lalin moment dat că murise – şi uşor, uşor, au dus-o lângă mormânt. Dinspre bisericuţă – îi zic aşa gândind-o în raport cu vârful munţilor ce-o străjuie – au ieşit grabnic doi părinţi,

penare tata-i ştia buni prieteni cu Părintele Macarie. Înlăcrimaţi, înţelegând dorinţa tatii, o sprijineau şi ei pe bunica. Şi-atunci, sub ochii lor, deloc ascuns – cum se topeşte neaua fără să înţelegi sau cum dispar cărăbuşii, într-o noapte, de se-ascund între anotimpuri până-n maiul ce vine –, bunica a înviat! Trupul amorţit, zgâlţâit ca de-un curent de zăpadă ce se prăvale peste primăvara câmpiei, şi-a căutat sprijin şi, cu ochii împăienjeniţi de-atâta durere şi neodihnă – în ciuda somnului vecin cu moartea –, femeia aceea, care bucurase cerul cu rugăciunile, răbdarea şi bucuria ei de-a se pune-n slujba lui Dumnezeu, a înviat. Contrar actelor de deces semnate de ditamai Profesorul şi de teama noastră, a celor de-acasă…

Cât au mai rămas, ca bunica să-şi mai revină un pic, şi ei deopotrivă, şocaţi de cele întâmplate, au aflat cum Părintele Macarie fusese chemat în satul vecin la o sfeştanie sau maslu şi întoarcere n-a mai aflat. L-au crezut dintâi la chilie, mai spre munte, şi numai măgarul de cărăuşie al părinţilor – Miltiade, îmi pare, nume pus de episcopul ce-şi făcuse împlinire de domiciliu forţat în mănăstire – l-a aflat, rostogolit, cu o gaură de glonte în cap, în buza înzăpezită a pădurii. Orice încercare de a face lumină în acest caz se lovise de superficialitatea autorităţilor comuniste, care, asemeni Profesorului, ridicaseră numai în parte vălul de pe crimă, zicând că desigur, un element trădător al revoluţiei comuniste va fi atentat la Părintele. Dar soborul ştia! Predicile avvei, bunăvoinţa lui în a face bine, dragostea pentru bolnavi şi nevoiaşi, rigoarea sa în a nu admite compromisul, puterea lui de-a duce greul, toate acestea şi încă multe tăcuseră din el un adăpost pentru mulţi pe care regimul comunist îi prigonea. Iar când refuzase să le spună unele amănunte despre cutare sau cutare sau cutărică în mod clar, se arătase de… netratat.

Poate că-l declaraseră mort autorităţile. Dar iată, bunica nu era de acord şi povestea mereu cum, în vremea aceea de criză adâncă, mereu Părintele venise-n vis s-o mângâie şi s-o odihnească de somnul cel neodihnitor, alunecător în moarte…

* * *

Au trecut anii. Mulţi. E mult deja de când şi mamaia a luat calea cerului. Preot fiind, la o vreme, am poposit la Cheia. N-am avut curajul de-a cere să mi se arate mormântul Părintelui. Dar, la o vreme, m-am retras în buza pădurii şi, după cum făcusem şi în sfântul locaş, am mulţumit părintelui Macarie şi lui Dumnezeu pentru învierea aceea a

bunicii.

Dacă nu, cine mi-ar fi rostit dintâi cuvintele cele dulci şi pline de har ale Sfintei Scripturi? Cu voce catifelată, ca niciodată…

Şi când îl privesc pe tata, nu mă pot abţine să nu gândesc că trebuie că şi el este una din minunile fericitului acestuia Macarie… Adică de două ori Fericitul!…

Paştele magnoliei

Am remarcat-o cum am ajuns la Padova. Oraşul, frumos şi luminos ca orice oraş plin cu tineri studenţi şi cu faţa mângâiată de soarele Mării Adriatice, păstra undeva, pe o stradă, dincolo de canalele verzi ale râului Fiume, care străbătea cenuşiul construcţiei omeneşti, locul în care mag-nolia aceasta-şi găsise să se îndărătnicească a creşte. Uscată şi mare, părea braţul unei teribile caracatiţe ce-şi făcuse în pământ ocean, iar în aerul primăvăratic, ochi care să privească lumea. Căci mugurii mari şi zemoşi ce-şi plângeau roua înfloririi păreau umflături cu miere pe faţa cenuşie a clădirii Seminarului.

Curtea pătrată, ce se-nchidea pe-o latură cu Biserica Sfântului Antonie cel Mare, „stareţ al pustiei", cum subtitrau italienii, oferea magnoliei acesteia, vizibil, alt microclimat decât parcul sau grădinile din jur magnoliei lor. Acelea plezniseră de mult în floare, slăbite de frig şi de aşteptare. Dar tot frigul – căzut peste noapte – le văduvise de-o viaţă prea lungă. Sub tăişul florilor de ger, cele de magnolie – plăpânde şi transparente ca un surâs de înger – căzuseră. Victime suave ale jocului nopţilor de martie târziu. Magnolia aceasta se îndărătnicise să nu înflorească. Sta uscată ca o călugăriţă ce trecuse deja prin viaţă. Tăcută şi uitată, condamnată la râsul tinerilor care treceau pe lângă ea şi care spuneau că-i gata, dusă. Ba unii dintre cei de-acolo, mai ales portarul, spuneau c-ar fi bine s-o scoată din pământ, că n-are niciun rost. Era

al doilea an când uita să-nflorească şi-acum, zicea el, frigul îi rănise suficient mugurii ca să nu mai nască mireasmă.

Eu mă-ncăpăţânam să cred că va înflori. Aducea oarecum cu magnoliile din oraşul de-acasă. Era, în Dumnezeu, Care le făcuse, soră cu magnolia din parcul în care am văzut dintâi lumina feţei oamenilor şi dansul gâzelor în soarele de mai şi susurul aplecat al furnicilor pe câte-un strop de putregai… Şi pe când ceilalţi pregăteau uneltele s-o

scoată din pământ, eu o binecuvântam, rugându-i pe ceilalţi s-o mai lase. Glumind – de unde să ştiu eu că mai ales cu Dumnezeu nu faci glume?! – le-am cerut s-o mai lase, pentru ca în noaptea de Paşti, când comunitatea românească avea să-şi prăznuiască bucuria, cu Cel care le rămăsese singura Bucurie, să nu fie groapă-n mijlocul curţii, şi, ziceam, cine ştie, poate-o înflori, fiind o magnolie ortodoxă. Au râs şi ei, şi-n acelaşi timp au acceptat s-o mai lase, „dar numai până-n lunea Paştelui vostru „cum mi-a transmis unul din preoţii catolici care purta de grijă seminarului.

Venind noaptea învierii, numai de magnolie nu-mi era. Griji peste griji. Mai ales că de această manifestare a românităţii ortodoxe din oraşul ce ne găzduia – cu drag, s-o recunoaştem – depindea viitorul multora dintre noi. În general ai emoţii în ajunul prăznuirii. Dar emoţii ca-n noaptea de Paşte, şi pe pământ străin, departe de ai tăi şi, uneori, îndepărtat de tine însuţi… Veniseră români din toate colţurile acelei părţi de împărăţie omenească. De sub podurile din parc, de pe bănci, din satele sau oraşele din jur, din casele unde stăteau cât mai mulţi în chirie ca să fie plata mai mică… Veniseră în haine de sărbătoare. Ca la Hristos. Şi ca Acasă.

Când am citit Evanghelia ce marca începutul învierii, mi-am dat seama ce mult îmi lipseau clopotele de acasă. Aici nu puteau fi folosite. Mi-au explicat că ar fi alarmat oraşul, în aer era zvon din clopotul bisericii fiecărui colţ de Ţară, unde ai casei se rugau şi pentru noi… Când am ridicat Crucea zicând – cu tot dorul şi toată bucuria din lume strânsă-n glas – Hristos a înviat! glasul mulţimii, cald şi bucuros, a răspuns: Adevărat a înviat! Şi-n dragul din glasul lor minunea s-a împlinit. Magnoliei i-au plesnit mugurii aşteptării şi-n ochii noştri şi-a aprins candelabrul de bucurie şi floare…

Şi-am înţeles: în pământuri, morţii noştri mai întâi au aprins glas de clopot ce-a răbufnit în afară în sunetul florilor magnoliei. Magnolia, o biserică izbucnind de bucuroasă înflorire.

De-atunci, mereu – îmi zic românii de-acolo –, de Paştele ortodox se-aprinde magnolia. Ca un candelabru prin care Dumnezeu le spune că nu-i uită!…

Povestea lui Moş Nicolae

Mă supăraseră colegii de şcoală spunându-mi că Moş Nicolae nu există. M-am întristat şi m-am supărat pe mama şi pe tata, care erau acuzaţi că vin ei în locul Părintelui celui Minunat. Toată după-amiaza

m-am foit îngrijorat! La ce bun Biserica din Şchei dacă Sfântul nu stă în ea? La ce bun toate nădejdile mele?… Când mama şi tata mi-au zis să-mi fac bocancii pentru seară, i-am făcut cu lehamite. Eram hotărât să nu mai înghit „gogoriţa" cu Moşul, cum mi-au zis colegii. Am dormit bine după-amiaza. Am stat atent mai apoi la pregătirile părinţilor mei. Dac-ar fi ascuns prin casă cadoul (cum îmi spuneau prietenii mei), i-aş fi prins, mai ales că la o vreme, când ne pregăteam de culcare, ei au adormit înaintea mea. Iar eu, eu nu voiam s-adorm. M-am apucat să citesc şi, cum cartea era bună, n-am pierdut timpul. Din când în când, tata şi mama, cu chipurile adormite, dar şi îngrijorate, veneau să mă întrebe: „N-a sosit Moşul?" „Aha, v-am prins!" mi-am zis în gândul meu. Şi chiar dac-aş fi rămas fără cadou, tot merita să-i prind.

Se crăpa bine de ziuă când, cârpit de nesomn şi-un pic supărat de cele întâmplate, am aţipit pentru o fracţiune de secundă. Camera s-a umplut de miros de portocale şi turtă dulce, iar bocancii s-au umplut şi ei de darurile pe care mi le dorisem adânc, în străfundul sufletului. Toată noaptea fixasem cu ochii icoana Sfântului Nicolae, care-mi ocrotea somnul. Mi se păruse, mai ales spre dimineaţă, încruntat. Acum zâmbea, ghiduş, ca un moşneag de poveste. Grăbindu-mă la fereastră, l-am surprins urcând în trăsură:

— Ce faci, Moşule? i-am zis. Nu mai stai cu mine?

— Nu pot, mi-a zis cu şoaptă înfundată, am pierdut prea mult timp aşteptând să aţipeşti. Acum fug la ceilalţi şi le duc din daruri, dar ne vedem la anul… sau, ce zic? în zori, la Liturghie, să vii la Biserica ce-mi poartă hramul…

Mai târziu, mama mi-a explicat de ce era îngrijorată: pentru că ei aveau deja în papuci darurile Moşului, pe când eu încă mă mai lăsam dus de nas de cuvintele colegilor mei, ce-mi spuneau că el, bătrânul cel sur, nu există.

Ştii când mi-am adus aminte de cele întâmplate? În anul când, deşi departe de ţară, cu soţia mea, mama lui Costeluş şi a Alexandrei, prea plini de griji, totuşi lui Costeluş i-a aşezat o trotinetă lângă bocanci, iar Alexandrei (bebeluşă de altfel, deci care n-avea încă bocăncei) sub pernă i-a pus o jucărea.

Bun Moş, Moşul Nicolae!

Aproape interviu cu Moş Crăciun

M-am gândit mult că pentru o cărţulie serioasă, ca Ogorul cu îngeri, Moş Crăciun nu va fi deranjat dac-am să-i cer un interviu. E la modă, nu? Iar el este un personaj, o personalitate dornică de colaborare. De-aceea, când unul dintre colegii voştri m-a rugat să-l aflu pe Moş şi să-i pun câteva întrebări, m-am bucurat, zicând: „iată o şansă să dau lovitura pe piaţa de reviste şi ziare din România. Toţi au interviuri cu tot felul de personalităţi marcante – oameni politici, profesori, sportivi sau… hoţomani celebri –, dar nimeni nu l-a intervievat pe Moş Crăciun". Bucuros nevoie mare, m-am trezit imediat la realitate. De unde să-l iau? în ce limbă să-i vorbesc? Noroc c-am tras cu urechea la ce vorbeau la grădiniţă băiatul meu cu prietenii săi şi, când a scris scrisoarea către Moş, am tras cu ochiul şi-am aflat adresa. Cum putusem s-o uit? Când eram mic, niciodată, dar absolut niciodată n-o uitam, şi-i spuneam Moşului atât de multe!… Pe-atunci nu aflasem că spusa mea, aşa, cu ochii înlăcrămaţi şi bucuroşi, se cheamă rugăciune. Iar adresa, adică un plic alb pe care mereu scriam „Lui Moş Crăciun" (chiar dacă într-o vreme i-au zis alţii „Moş Gerilă", să ştiţi că tot Moş Crăciun răspundea cu daruri, de dragul nostru) ajungea mereu, chiar dacă nu întotdeauna-mi venea înapoi ceea ce cerusem. Aflam uşor câte uşor că era mai deştept ca mine. De exemplu: când eram în clasa I, i-am cerut o maşină de pompieri cu becuri… Supărat nevoie mare că-n noaptea de Ajun mi-a adus… un costum de şcoală, am aflat că mi-era mult mai necesar. Iar maşina mi-a adus-o Iepuraşul de Paşti (semn că-s mână-n mână prietenii lui Dumnezeu în a face daruri).

Şi-am trimis telegramă că vreau să-i vorbesc. Iar secretariatul Moşului pentru Daruri mi-a răspuns că-l pot afla în ziua cutare, în locul cutare. În ziua respectivă am plecat la Catedrală – unde zicea că o să fie dar am ajuns un pic după el, aflând că-şi făcuse rugăciunea şi plecase la o şcoală sămpace doi copii. Am fugit la şcoală. De-acolo plecase la o casă de copii să ducă nişte pâine, că cei care-o duceau de obicei aveau probleme şi copiii mureau de foame. Alerg, alerg, şi-l scap şi de-acolo. Era undeva în drumul pe care trecusem, de vorbă cu un nene bătrân, căruia nu-i ajunseseră banii de medicamente şi el, Moşul, îl convinsese pe un tânăr să-i dea din ai lui bătrânului. Şi-acum eu mă întâlneam cu bătrânul bucuros. Nu, nu lui voiam să-i iau interviul. De aceea alergai mai departe, dar cum s-a jung în satul X de sub munte, unde tocmai reuşise să ducă unor oameni săraci vestea că fiul lor, unicul lor fiu, se făcuse sănătos datorită grijii medicilor? Am fugit totuşi. Şi-acolo am

ajuns prea târziu. Moşul îi ajuta pe nişte copii să-nveţe colinde, iar cu unii dintre studenţii pe care-i ştiam şi eu, muncea la o cantină pentru săraci.

Mi-am zis de-o sută de ori că n-am să ratez interviul cu Moşul. Şi am crezut aceasta până acum, când scriu rândurile de faţă. Şi când am înţeles că pentru un creştin – şi Moşul este născut din duhul Naşterii lui Hristos – Crăciunul nu-i doar o zi în calendar, ci o stare de spirit, care ţine mereu şi mereu, dincolo de zile şi anotimpuri. Şi că Moşul se sprijină mereu pe prietenii săi şi-ai lui Dumnezeu, sfinţii, ca să împlinească misiunea pe care-a primit-o dar de Sus.

Vă scriu pentru că poate şi voi vreţi să-i fiţi tovarăşi de dăruit. Uite, dă şi tu un măr la un coleg, un caiet pe care-l ai în plus, o carioca, sau învaţă-l pe celălalt de lângă tine să se roage sau să-l cânte lui Hristos… Şi intră-n „trupa" Moşului.

atât de ocupatul şi-atât de imposibilul de intervievat Moş Crăciun. Şi-ai să-mi spui tu cum l-ai aflat pe bătrân lucrând pentru ceilalţi…

Cuprins

Maica Liuba 7
Semnat indescifrabil 11
Inimi de piatră 16
Ogorul cu îngeri 22
Icoana unchiului 27
Carul de Sf. Ilie 34
Nume de cod: înviatul 41
Povestea unei statui (poveste franceză) 50
Povestea plânsului (poveste africană) 56
O discuţie în tren (poveste italiană) 60
Povestea lui Rodriquez (poveste chiliană) 64
Copacul… ecumenic 67
Mutu Strâmbu 72
Inimi în vestoane 77
O, de două ori fericitul! 88
Paştele magnoliei 96

Povestea lui Moş Nicolae 101
Aproape interviu cu Moş Crăciun 103
Distribuţie:
Editura – Sibiu str. Şoimului, nr. 14, se E, el. 1, ap. 58 tel. 0745 / 679038 550311 – Sibiu email: agnosemail.ro